

Wymagania na poszczególne oceny szkolne – klasa VIII- język polski .

Ze względu na specyfikę przedmiotu jakim jest język polski uczniowie na każdej lekcji kształcą różne umiejętności, jakie przewiduje podstawa programowa języka polskiego. Na ocenę wpływa zaangażowanie uczniów na lekcji, samodzielne tworzenie notatek, wyszukiwanie koniecznych informacji podczas analizy tekstu literackiego, czytanie lektur szkolnych oraz zdobycie wiadomości i umiejętności niezbędnych do osiągnięcia wymagań podstawowych i ponadpodstawowych.

Ocena postępów ucznia jest wynikiem stopnia opanowania jego umiejętności. Poniższa tabela przedstawia zagadnienia, które uczeń powinien opanować w klasie ósmej, są to lektury, zagadnienia z gramatyki, itp. Zagadnienia te są zgodne z podstawą programową jaka obowiązuje w procesie nauczania języka polskiego w klasie ósmej.

- . ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który nabył konieczne umiejętności i potrafi je wykorzystać w praktycznym działaniu,
- . ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który opanował podstawowe wiadomości i umiejętności a także spełnia wymagania konieczne, przewidziane podstawą programową,
- . ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania podstawowe, a także zdobył umiejętności , które sprzyjają wymaganiom rozszerzonym i potrafi zastosować je w praktyce,
- . ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który nabył wszystkie umiejętności które są przewidziane w wymaganiach rozszerzonych, oraz nowe umiejętności ponadpodstawowe.

Ocena niedostateczna i celująca pod tabelą.

Temat lekcji	Teksty literackie, teksty kultury, treści językowe i stylistyczne, formy wypowiedzi	Wymagania			
		KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)	ROZSZERZONE (ocena: dobry)	DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)
		Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:
1. Jak uczyć się skutecznie?	notatka, plan, schemat, tabela, mapa myśli	<ul style="list-style-type: none"> • wie, czym jest notatka i jakie powinna mieć cechy; • zapoznaje się z różnymi typami notatek; • opowiada o swoim ulubionym 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje zalety samodzielnego sporządzania notatek; • sporządza notatkę w formie schematu na zadany temat 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje różne sposoby uzyskiwania zwięzłości i przejrzystości zapisu; • sporządza notatkę w postaci mapy myśli na zadany temat 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje wiadomości z lekcji w postaci mapy myśli; • przedstawia i stosuje swój indywidualny sposób notowania

		sposobie notowania; • podejmuje próbę sporządzenia notatki hasłowej na zadany temat			
2. Na tropach przyjemności czytania	<i>Z przewodnika czytelnika Stanisław Lem, Dzienniki gwiazdowe. Podróż dwudziesta</i>	• czyta tekst <i>Z przewodnika czytelnika: na tropach przyjemności czytania</i> ; • potrafi wskazać cztery etapy obcowania z tekstem kultury; • widzi związek komentarza do fragmentu utworu Lema z przeczytanym tekstem; • ogląda obraz, dzieli się wrażeniami	• wskazuje i objaśnia cztery etapy obcowania z tekstem kultury; • rozumie komentarz do tekstu Lema, dzieli się swoimi wrażeniami; • opisuje obraz, wypowiada się o nim w kontekście czytelnictwa	• stosuje cztery etapy obcowania z tekstem kultury przy odbiorze utworu Lema; • zgadza się z proponowanym komentarzem do tekstu Lema lub z nim polemizuje; • wypowiada i uzasadnia swoje zdanie na temat obrazu i możliwości jego wykorzystania w kampanii promującej czytelnictwo; • notuje swoje wrażenia dotyczące lektury dalszego ciągu opowiadania Lema	• zgadza się lub polemizuje z proponowanym komentarzem do tekstu Lema, proponuje swoje odczytanie; • szeroko komentuje wymowę obrazu i możliwości jego wykorzystania w kampanii promującej czytelnictwo; • zapisuje swój komentarz do tekstu w postaci wewnętrznej mowy czytelnika
3. Czego pragną rzeczy?	Jerzy Liebert – biogram inwokacja	• zapoznaje się z informacjami o autorze; • czyta wiersz głośno i wyraźnie; • określa sytuację liryczną w wierszu; • odczytuje dosłowne znaczenia przedstawionej sytuacji; • nazywa uczucia podmiotu lirycznego; • określa nastrój wiersza, korzystając z podanego słownictwa	• określa temat wiersza; • odczytuje metaforyczny sens przedstawionej sytuacji; • charakteryzuje osobę mówiącą; • interpretuje tytuł wiersza; • wyjaśnia, czym jest inwokacja	• formułuje przesłanie wiersza; • ocenia sytuację liryczną; • uzasadnia istnienie metaforycznego sensu przedstawionej sytuacji; • proponuje alternatywny tytuł utworu; • stosuje definicję inwokacji w odniesieniu do wiersza Lieberta	• przedstawia pogłębioną interpretację wiersza w odniesieniu do własnych odczuć i doświadczeń; • objaśnia, w jaki sposób uznanie utworu za rozbudowaną inwokację może wpłynąć na jego wymowę
4. Jak czytać poezję?	<i>Przepis na interpretację</i> Bolesław Leśmian, <i>Kochankowie</i> liryka, interpretacja wiersza	• czyta uważnie tekst z podręcznika; • wypisuje najważniejsze pytania dotyczące interpretacji utworu lirycznego; • podejmuje próbę określenia tematu wiersza Leśmiana	• próbuje wyodrębnić podstawowe działania związane z interpretacją utworu lirycznego; • analizuje rysunek koła interpretacyjnego; • ma świadomość, że utwór może być interpretowany	• wymienia główne działania związane z interpretacją utworu lirycznego; • wyjaśnia, dlaczego jeden utwór może być różnie interpretowany; • dostrzega wpływ budowy i języka wiersza <i>Kochankowie</i>	• wie, na czym polega i jak przebiega interpretacja utworu lirycznego; • przedstawia własną interpretację wiersza Leśmiana z wykorzystaniem rysunku koła interpretacyjnego

			w różny sposób; • wskazuje charakterystyczne cechy wiersza <i>Kochankowie</i>	na sposób jego odczytania	
5. Poetycka wizja stworzenia świata (Przypowieść Krzysztofa Kamila Baczyńskiego)	przypowieść, kontekst, symbol, motyw	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się ze wskazówkami dotyczącymi czytania utworu poetyckiego; • dzieli się wrażeniami wynikającymi z lektury wiersza; • odtwarza etapy procesu powstawania świata w utworze; • wymienia elementy natury stworzonej przez Boga 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa swoje wrażenia po lekturze wiersza; • dostrzega w tekście nawiązanie do Biblii; • charakteryzuje Boga na podstawie wiersza; • wyodrębnia obrazy poetyckie i dostrzega ich metaforyczny charakter; • wskazuje i nazywa środki poetyckie służące plastyczności obrazu; • odtwarza sposób, przyczyny i cel stworzenia człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu, określa jej stosunek do świata; • wskazuje i nazywa środki poetyckie służące ukazaniu dynamiki; • przypomina znaczenie terminu <i>przypowieść</i>; • określa, w jaki sposób tytuł wiersza wpływa na jego rozumienie; • wyjaśnia, jakie refleksje o człowieku przekazuje utwór Baczyńskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje świat wykreowany przez Boga, nazywa jego cechy; • wyjaśnia sposób wykorzystania wątków biblijnych i ich funkcje w wierszu; • porównuje obraz Boga z jego wizerunkami zawartymi w innych tekstach kultury; • dokonuje przekształcenia wiersza na tekst prozatorski
6. Pierwsze sprzeniewierzenie i jego konsekwencje. Biblia – Wygnanie z raju (lekcja godzinna)	<p><i>Wygnanie z Raju</i> – fragment Starego Testamentu</p> <p>Księga Rodzaju symbol, wąż jako postać mitologiczna, streszczenie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta informacje na temat Księgi Rodzaju i Księgi Wyjścia; • klasyfikuje przeczytany tekst jako fragment Biblii; • wymienia w kolejności najważniejsze wydarzenia tekstu; • wskazuje realistyczne elementy świata przedstawionego; • zapoznaje się ze wskazówkami dotyczącymi czytania Biblii; • podejmuje próbę streszczenia tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pochodzenia słowa <i>Biblia</i>; • krótko streszcza przebieg wydarzeń; • określa tematykę tekstu; • określa elementy świata przedstawionego, odwołując się do tekstu; • cytuje zdanie charakteryzujące węża oraz słowa Boga zapowiadające los Adama i Ewy; • tworzy z rozsypanki frazeologizmy; • streszcza tekst 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje motywy i konsekwencje działań bohaterów; • podaje znaczenia utworzonych frazeologizmów; • wyjaśnia przenośne znaczenia poszczególnych elementów świata przedstawionego; • redaguje streszczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje elementy świata przedstawionego o charakterze symbolicznym, komentuje je; • wymienia cechy charakterystyczne dla tekstów biblijnych
7. Wyprawa do raju ze Zbigniewem Herbertem	ironia, motyw raju, sprawozdanie	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami dotyczącymi słowa <i>raj</i>; • wskazuje w wierszu elementy rajskie i ziemskie; • wskazuje środki poetyckie; • podejmuje próbę wypowiedzi na rzeczywistości przedstawionej w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje synonimy słowa <i>raj</i>; • dostrzega ironiczny wydźwięk tytułu; • nazywa emocje, uczucia i refleksje osoby mówiącej w wierszu; • wybiera spośród podanych hipotezę interpretacyjną 	<ul style="list-style-type: none"> • przypomina znaczenia związane z biblijnym motywem raju; • interpretuje tytuł, omawiając zawarte w nim sprzeczności; • interpretuje charakter opisanej rzeczywistości; • uzasadnia wybór hipotezy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenia metafory zawartej w ostatnim wersie utworu Herberta; • omawia rolę ironii w kontekście wiersza; • porównuje język <i>Katechizmu...</i> i utworu Herberta;

				interpretacyjnej; • określa funkcje użytych środków poetyckich; • pisze tekst sprawozdania, odwołując się do wizji raju zawartego w Biblii i <i>Katechizmie Kościoła Katolickiego</i>	• wykorzystuje kontekst historyczny w interpretacji utworu; • porównuje funkcjonowanie motywu raju w wierszu Herberta, Biblii i <i>Katechizmie Kościoła Katolickiego</i> ; • tworzy tekst ironiczny, będący sprawozdaniem z współczesnego raju
8. Pytania do Boga w wierszu Jarosława Marka Rymkiewicza <i>Ogród w Milanówku, pieśń nocnego wędrowca</i>	Jarosław Marek Rymkiewicz – biogram poezja refleksyjna, pieśń, dwuwers, paralelizm składniowy	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami o poecie; • dzieli się wrażeniami na temat rytmiczności wiersza; • określa charakter utworu, wybierając właściwe spośród podanych formuł; • wskazuje w wierszu fragmenty o niedosłownym znaczeniu; • wybiera wersy, w których ujawnia się osoba mówiąca w wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega obecność motywu ogrodu w utworze Rymkiewicza; • charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu; • charakteryzuje sytuację liryczną ukazaną przez poetę; • wypowiada się na temat niedosłownych znaczeń tekstu; • wskazuje środki służące budowie rytmiczności wiersza; • wyjaśnia pojęcia <i>dwuwers</i> i <i>pieśń</i>, odnosi je do utworu Rymkiewicza 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia wybór określeń dotyczących charakteru wiersza; • określa podobieństwa i różnice między odbiorcami słów wiersza; • omawia ukazane w wierszu relacje między człowiekiem, naturą i Bogiem; • uzasadnia refleksyjny charakter wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie <i>paralelizm składniowy</i>, odnosi je do utworu; • określa dosłowne i przenośne znaczenia problemu istnienia lub nieistnienia Boga; • proponuje własne odczytanie wiersza, obejmujące sensy dosłowne i niedosłowne
9. Jak mówić i pisać poprawnie? Różne odcienie poprawności językowej	norma językowa, norma wzorcowa, norma użytkowa; błąd językowy, klasyfikacja błędów językowych (błąd: fleksyjny, składniowy, frazeologiczny, słowotwórczy, leksykalny, stylistyczny, fonetyczny)	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, czego dotyczy norma językowa; • wie, jakie są konsekwencje naruszenia normy językowej; • wie, gdzie można znaleźć poprawne formy językowe; • korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie, czym jest norma językowa; • wie, kto jest twórcą normy językowej; • rozróżnia użytkową i wzorcową normę językową; • definiuje pojęcie błędu językowego; • wie, jakie są przyczyny powstawania błędów językowych; • dostrzega w wypowiedziach błędy językowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje podstawowe kryteria poprawnościowe; • nazywa różne typy błędów językowych, podaje ich przykłady; • klasyfikuje wyrazy i formy na użyte zgodnie z normą wzorcową i użytkową; • korzysta z internetowej poradni językowej; • poprawia błędy językowe, korzystając z różnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje błędy językowe; • wyjaśnia mechanizm powstawania błędów językowych
10. Wędrowka jako metafora ludzkiego życia	<i>Wędrowka do Ziemi Obiecanej</i> – fragmenty	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami na temat Księgi Rodzaju 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o kolejnych etapach wędrowki; 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia związki między kolejnymi etapami wędrowki; 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i omawia elementy symboliczne w historii

	Starego Testamentu mapa wędrówki Abrahama i jego ludu motyw podróży / wędrówki, topos, scenariusz	i Księgi Wyjścia; • wymienia występujące w tekście ważne postacie i miejsca; • zapisuje w punktach przebieg wędrówki Izraelitów, korzystając z mapki; • odpowiada na pytania, cytując odpowiednie fragmenty tekstu	• określa formę słów skierowanych do bohatera, wykorzystując podane słownictwo; • odnajduje w tekście motywy	• dostrzega przenośny sens wędrówki Izraelitów; • opowiadając o kolejnych etapach wędrówki, opisuje miejsca i charakteryzuje postaci; • wyjaśnia znaczenie zwrotów i wyrażeń wywodzących się z Biblii; • rozumie pojęcie toposu	Abrahama i wędrówce jego ludu; • omawia historyczny i kulturowy kontekst dzieła; • wskazuje i objaśnia wybrane toposy; • opracowuje fragment scenariusza w formie opowiadania
11. Świat i człowiek w <i>Stepach akemańskich</i> Adama Mickiewicza	Adam Mickiewicz, <i>Stepy akemańskie</i> sonet, obraz poetycki, motyw wędrowca	• określa temat i nastrój utworu; • wydobywa z tekstu informacje pozwalające zidentyfikować ukazaną w nim przestrzeń; • wskazuje formy gramatyczne służące ujawnianiu się podmiotu mówiącego; • określa sytuację, w jakiej znajduje się osoba mówiąca; • zna pojęcie sonetu	• nazywa cechy ukazanej przestrzeni; • opisuje uczucia i emocje osoby mówiącej; • dostrzega w tekście odwołania do różnych zmysłów; • wyodrębnia w utworze część opisową i refleksyjną; • wskazuje i nazywa wykorzystane przez poetę środki stylistyczne; • rozpoznaje sonet	• określa funkcje środków poetyckich zastosowanych w opisie przestrzeni; • rozpoznaje w tekście motyw wędrowca, określa dosłowne i przenośne znaczenie jego wędrówki; • analizuje budowę wersyfikacyjną tekstu; • wyodrębnia w utworze części kompozycyjne; • wskazuje w wierszu cechy sonetu	• komentuje poetycki obraz przestrzeni; • wskazuje związki między obrazem natury a stanem psychicznym osoby mówiącej; • omawia relacje między częściami kompozycyjnymi utworu; • przygotowuje propozycję scenariusza filmu opartego na tekście wiersza
12. W rybackiej wiosce koło Hawany 13. Metaforyczny sens walki starego rybaka z oceanem 14. „Człowieka można zniszczyć, ale nie pokonać”	Ernest Hemingway, <i>Stary człowiek i morze</i> Ernest Hemingway – biogram opowiadanie, wstęp (ekspozycja), rozwinięcie, zakończenie rozprawka, monolog wewnętrzny	• zapoznaje się z informacjami na temat Ernesta Hemingwaya; • opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych; • określa czas i miejsce akcji; • wyróżnia bohaterów; • wypowiada się na temat bohaterów; • nazywa cechy charakteru bohatera; • przedstawia przebieg wydarzeń; • zna cechy opowiadania; • cytuje zdania o charakterze sentencji	• określa tematykę i problematykę utworu; • opowiada o relacjach łączących bohaterów; • wyróżnia i nazywa wątki utworu; • odnajduje w tekście motyw morza i podróży; • omawia kompozycję utworu Hemingwaya; • rozpoznaje, że <i>Stary człowiek i morze</i> to opowiadanie; • redaguje na podstawie utworu Hemingwaya dialog lub opowiadanie	• charakteryzuje głównego bohatera, uzasadniając swe opinie za pomocą odpowiednich cytatów z tekstu; • podaje cechy opowiadania jako gatunku epickiego; • wskazuje i nazywa etapy akcji; • rozwija w kilku zdaniach wybraną sentencję; • proponuje inne tytuły dla obrazu, uzasadniając swoje zdanie; • redaguje monolog wewnętrzny lub rozprawkę zgodnie z podanymi wskazówkami	• odczytuje ukryte znaczenia dotyczące postaci; • wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu morza i podróży; • interpretuje tytuł; • porównuje bohatera z postacią Syzyfa; • porównuje losy bohaterów różnych utworów

15. Jak rozstrzygnąć wątpliwości, czyli hipoteza i kontrargument	teza, hipoteza, argument, kontrargument	<ul style="list-style-type: none"> • wie, czym jest teza, a czym hipoteza; • formułuje argumenty; • wie, czym jest kontrargument 	<ul style="list-style-type: none"> • zestawia tezę z tezą przeciwną; • zestawia w prosty sposób argumenty z kontrargumentami 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje hipotezy dotyczące wskazanych problemów; • sygnalizuje odpowiednimi zwrotami wprowadzenie kontrargumentów 	<ul style="list-style-type: none"> • świadome stosuje zwroty językowe sygnalizujące hipotetyczność sądów; • świadomie komponuje w wypowiedzi argumenty i kontrargumenty
16. O co nas pytają wielcy filozofowie? O podróżę!	<p>Leszek Kołakowski, <i>Mini-wykłady o maxi-sprawach: O podróżach</i>, fragmenty</p> <p>środki retoryczne, pytanie retoryczne, antyteza, problem, argument, wniosek, wykład popularnonaukowy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta informacje o autorze; • czyta tekst, wyszukując potrzebne informacje; • wyodrębnia w tekście wstęp, rozwinięcie i zakończenie; • cytuje fragment będący definicją podróży, odtwarza go własnymi słowami 	<ul style="list-style-type: none"> • określa zawartość treściową wstępu, rozwinięcia, zakończenia; • charakteryzuje język tekstu; • przytacza za tekstem charakterystyczne cechy podróży; • wypowiada się na temat tytułu utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje w tekście przykłady antytezy i pytania retorycznego; • wyodrębnia w tekście problem, argumenty, wnioski; • wskazuje przyczyny, dla których człowiek decyduje się wyruszyć w podróż; • kwalifikuje tekst Kołakowskiego do wybranego typu wypowiedzi; uzasadnia decyzję; • tworzy tekst, będący zbiorem myśli na zadany temat 	<ul style="list-style-type: none"> • określa funkcję zastosowanych w tekście środków retorycznych; • odtwarza kompozycję tekstu jako wykładu popularnonaukowego; • odtwarza tok myślowy zawarty w tekście; • pisze rozprawkę na zadany temat
17. Poetyckie lato w Piosence Krzysztofa Kamila Baczyńskiego	porównanie, epitet, metafora, motyw wędrówki	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami na temat Krzysztofa Kamila Baczyńskiego; • opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych; • wskazuje w wierszu sformułowania, które można odczytać w sposób dosłowny; • wskazuje w tekście epitety, porównania, metafory; • określa czas i miejsce, którego dotyczą słowa wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje informacje na temat podmiotu lirycznego; • wymienia elementy tworzące obraz poetycki; • wskazuje w tekście elementy przedstawione w sposób przenośny, podejmuje próbę ich odczytania; • rozpoznaje i nazywa stany uczuciowe; • dostrzega w tekście motyw wędrówki 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje możliwe przyczyny powstania utworu; • cytuje fragmenty ujawniające upływ czasu; • nazywa cechy świata opisanego w wierszu; • opisuje ilustrację, jaką można by stworzyć do wiersza; • redaguje kilkudzaniową refleksję na temat motywu wędrówki 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia funkcję zastosowanych przez poetę środków stylistycznych; • wnikliwie objaśnia znaczenia metafor; • formułuje pogłębioną refleksję na temat motywu wędrówki
18. Głoska, litera, sylaba	<p><i>Co to jest fonetyka?, Głoska i litera, Sylaba, Budowa narządów mowy.</i></p> <p><i>Klasyfikacja głosek</i></p> <p>głoska, litera, sylaba, znaki diakrytyczne, narządy mowy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, czym są: głoska, litera, spółgłoska, spółgłoska, sylaba; • rozróżnia spółgłoski i samogłoski, wskazuje je w wyrazach; • oznacza miękkość głosek; • dzieli wyrazy na litery i głoski; 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnicę między głoską a literą; • wypisuje pary liter oznaczających jedną głoskę; • podkreśla w podanych wyrazach głoskę i będącą tylko zmiękczeniem poprzedzającej ją spółgłoski; 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym zajmuje się fonetyka; • objaśnia różnicę między spółgłoskami a samogłoskami; • podaje przykłady wyrazów, w których liczba głosek jest równa liczbie liter lub liczba głosek jest mniejsza niż liczba 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia zgłoskotwórczą i zmiękczącą funkcję litery i w zależności od jej pozycji w wyrazie; • omawia proces powstawania różnych głosek; • objaśnia, jak powstają głoski dźwięczne i bezdźwięczne,

		<ul style="list-style-type: none"> • dzieli wyrazy na sylaby; • wyjaśnia, czym jest sylaba; • podaje sposoby (wraz z przykładami) graficznego oznaczania miękkości głosek 	<ul style="list-style-type: none"> • dzieli głoski na: dźwięczne i bezdźwięczne, twarde i miękkie, ustne i nosowe; • dzieli wyrazy na głoski; • wymienia narządy mowy biorące udział w procesie wymawiania różnych głosek; • rozróżnia dwa rodzaje sylab 	<ul style="list-style-type: none"> liter; • dokonuje klasyfikacji głosek; • objaśnia funkcje różnych narządów mowy w procesie artykułowania głosek; • wyjaśnia pojęcia: sylaba otwarta, sylaba zamknięta; • określa funkcję litery <i>i</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • twarde i miękkie, ustne i nosowe; • wyjaśnia zjawisko zgłoskotwórczości
19. Inaczej mówimy, inaczej piszemy	<p>upodobnienie fonetyczne pod względem dźwięczności (międzywyrazowe / wewnątrzwyrazowe, postępowe / wsteczne, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie), uproszczenie grupy spółgłoskowej, utrata dźwięczności w wygłosie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że istnieją różnice między wymową a pisownią słów, wskazuje ich przykłady; • wie, które narządy mowy biorą udział w powstawaniu głosek 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje upodobnienia fonetyczne pod względem dźwięczności; • dzieli upodobnienia fonetyczne na udźwięcznienia i ubezdźwięcznienia; • poprawnie zapisuje słowa, w których występują różnice między wymową a pisownią 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, skąd się biorą upodobnienia pod względem dźwięczności; • definiuje upodobnienia wewnątrzwyrazowe i międzywyrazowe, postępowe i wsteczne; • rozpoznaje podstawowe rodzaje upodobnień głosek; • objaśnia zjawisko ubezdźwięcznienia w wygłosie 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia mechanizm powstawania upodobnień fonetycznych; • rozpoznaje zjawiska fonetyczne związane z różnicami między wymową a pisownią słów
20. Potop – najstarsza plaga ludzkości?	<p><i>Dzieje Noego, Potop</i> – fragmenty Starego Testamentu motyw potopu, motyw arki, Arka Przymierza, symbol</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia w kolejności najważniejsze wydarzenia tekstu; • przedstawia i krótko charakteryzuje Noego; • wskazuje realistyczne elementy świata przedstawionego; • zna znaczenie słowa <i>arka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • krótko streszcza przebieg wydarzeń; • odtwarza polecenia i ostrzeżenia skierowane przez Boga do Noego; • wskazuje symboliczne elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje przebieg wydarzeń z tekstu biblijnego i tekstów mitów; • określa relacje między Bogiem a Noem; • przypomina definicję motywu, wskazuje istotne motywy z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje elementy świata przedstawionego o charakterze symbolicznym; • wyjaśnia symboliczny sens przymierza zawartego przez Boga z Noem; • podaje przykłady utworów literackich, filmowych, w których zostały wykorzystane motywy z tekstu biblijnego, wyjaśnia ich rolę w utworach
21. Reportaż z czekania na potop (Michał Olszewski, <i>Życie przed potopem</i>)	<p>reportaż, fikcja, literatura faktu, sprawozdanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami na temat autora; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • określa tematykę tekstu <i>Życie przed potopem</i>; • wypowiada się na temat pracy autora reportażu; • zapoznaje się z definicją 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia portrety bohaterów reportażu; • wyszukuje w tekście fragmenty świadczące o bezstronności lub zaangażowaniu autora; • komentuje fragmenty przywołujące wypowiedzi bohaterów reportażu; 	<ul style="list-style-type: none"> • sporządza mapę lub rysunek, odwołując się do informacji zawartych w tekście; • uzasadnia opinię o bezstronności lub zaangażowaniu autora; • formułuje argumenty na podstawie tekstu; • wskazuje elementy różnych 	<ul style="list-style-type: none"> • gromadzi informacje na temat obecnej sytuacji w Świnnej Porębie; • przedstawia wynikające z lektury tekstu Olszewskiego refleksje na temat świata i ludzi; • redaguje reportaż

		reportażu	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat tytułu reportażu; wypowiada się na temat celu tworzenia reportażu 	<ul style="list-style-type: none"> gatunków obecne w reportażu Olszewskiego; określa motywacje bohaterów; udowadnia, że tekst jest reportażem; określa związek tytułu z motywem potopu; zbiera informacje do reportażu zatytułowanego <i>Dzień ósmoklasisty</i> 	
22. Kiedy Polak nie zrozumie Polaka? Odmiany regionalne polszczyzny	dialekt, gwara, dialektyzm, dialektyzacja	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rejony Polski, w których zachowały się dialekty; wyjaśnia własnymi słowami, czym jest dialektyzm; wyjaśnia znaczenia dialektyzmów na podstawie przypisów 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i wskazuje na mapie terytorialny zasięg głównych dialektów polskich; rozdziela pojęcia: dialekt i gwara; rozumie, na czym polega dialektyzacja; dostrzega dialektyzmy w tekstach literackich 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego dialekt kaszubski ma status języka narodowego; określa podstawowe cechy polskich dialektów; wyjaśnia, czym jest mazurzenie; zastępuje dialektyzmy wyrazami zaczerpniętymi z języka literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy gwary podhalańskiej; wyjaśnia przyczyny posługiwania się przez pisarzy zabiegiem dialektyzacji; wskazuje w tekstach podstawowe cechy różnych dialektów
23. Fonetyka pomaga pisać poprawnie	<i>Podstawowe zasady przenoszenia wyrazów, Pisownia przedrostków zakończonych na spółgłoskę</i>	<ul style="list-style-type: none"> dzieli wyraz na sylaby; zna i stosuje zasady dzielenia wyrazów przy przenoszeniu 	<ul style="list-style-type: none"> zna i poprawnie stosuje zasady ortograficzne dotyczące pisowni liter oznaczających samogłoski nosowe; poprawnie przenosi do następnego wiersza wyrazy z przedrostkami oraz wyrazy jednosylabowe; zna i stosuje poprawną pisownię przedrostków <i>z-</i>, <i>wz-</i> oraz <i>bez-</i>, <i>nad-</i>, <i>ob-</i>, <i>pod-</i>, <i>przed-</i>, <i>roz-</i>, <i>w-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisuje wyrazy z podwójną spółgłoską, przenosząc je do następnego wiersza; stosuje poprawną pisownię znaku dzielenia wyrazu (łącznika); 	<ul style="list-style-type: none"> układa dyktando, stosując poznane reguły ortograficzne
24. O zasadach akcentowania	akcent wyrazowy	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia własnymi słowami, czym jest akcent; ma świadomość konieczności poprawnego akcentowania wyrazów; wie, że akcent w języku polskim jest stały i pada zwykle na przedostatnią sylabę; 	<ul style="list-style-type: none"> definiuje akcent; na ogół poprawnie akcentuje wyrazy 	<ul style="list-style-type: none"> podaje reguły akcentowania wyrazów w języku polskim; wskazuje przykłady wyrazów, w których akcent pada na trzecią lub czwartą sylabę od końca; poprawnie akcentuje wyrazy; wymienia grupy wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i omawia grupy wyrazów akcentowanych w polszczyźnie inaczej; wskazuje przykłady wyrazów mających akcent wariantywny; poprawnie akcentuje zestroje akcentowe;

		<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie akcentuje wyrazy ze stałym akcentem 		nieposiadające samodzielnego akcentu	
25. Na czym polega współczesny potop?	Pierre Lévy, <i>Drugi potop</i> metafora, symbol, arka, publicystyka, artykuł, artykuł naukowy, artykuł popularnonaukowy	<ul style="list-style-type: none"> • czyta informacje o autorze; • czyta tekst, wyszukując potrzebne informacje; • przypomina najważniejsze elementy świata przedstawionego z biblijnej opowieści o potopie; • wskazuje w tekście Lévy'ego nawiązania do Biblii; • na podstawie tekstu krótko charakteryzuje rzeczywistość informacyjną 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w biblijnej opowieści elementy o charakterze symbolicznym; • wyodrębnia z tekstu komentarze autora do fragmentów Biblii; • na podstawie tekstu wymienia szanse i zagrożenia związane z życiem w rzeczywistości informacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia symboliczne znaczenia elementów biblijnej opowieści; • wyjaśnia, czemu służą przywołane fragmenty Biblii i komentarze do nich; • wskazuje w tekście tezę autora zawierającą diagnozę współczesnego świata 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia biblijny motyw potopu i jego kulturowe znaczenia; • przygotowuje propozycję rysunku oddającego sens wskazanego fragmentu; • formułuje wnioski dotyczące problematyki tekstu; • rozpoznaje tekst jako artykuł prasowy, określa jego tematykę i problematykę; • wyraża własną opinię związaną z przedstawianą przez tekst problematyką
26. Jak sprawić, by wypowiedź była spójna?	spójność, struktura znaczeniowa, wskaźniki zespolenia, akapit, tok myślenia (wywód), rozprawka	<ul style="list-style-type: none"> • czyta tekst ze zrozumieniem; • dopasowuje tytuły do poszczególnych akapitów tekstu <i>Drugi potop</i>; • dzieli tekst na segmenty odpowiadające wskazanym częściom; • tworzy spójny tekst z zaprezentowanych fragmentów; • zna pojęcia: <i>wskaźniki zespolenia, spójność, akapit</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia sposób uporządkowania zaprezentowanych fragmentów; • przekształca tekst, usuwając z niego oznaki niespójności; • uzupełnia tekst wskaźnikami zespolenia wybranymi spośród podanych; • rozumie pojęcia: <i>wskaźniki zespolenia, spójność, akapit, tok myślenia (wywód)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje i uzasadnia wybór kryterium, zgodnie z którym porządkuje zaprezentowane fragmenty; • opisuje i uzasadnia zabiegi służące usuwaniu niespójności w tekście; • podaje przykłady wskaźników zespolenia; • przekształca tekst rozprawki, używając innej tezy oraz rozwijając argumenty; • przekształca tekst, usuwając niespójności 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia przekształcenia dokonane w tekście rozprawki; • układa tekst rozprawki, używając wybranych argumentów w funkcji kontrargumentów oraz przekształcając inne segmenty tekstu
27. Dokąd zmierza współczesna kultura? (Krzysztof Varga, <i>Kocham papier...</i>)	felieton, puenta	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami o autorze; • czyta tekst, wyszukując potrzebne informacje; • dzieli się wrażeniami na temat przeczytanego tekstu; • zapoznaje się z definicją felietonu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje, cytując odpowiednie sformułowania, w czym imieniu wypowiada się autor; • określa tematykę tekstu, korzystając z podanego słownictwa; • uzasadnia swoje opinie za pomocą odpowiednich cytatów z tekstu; 	<ul style="list-style-type: none"> • cytuje i komentuje odpowiednie fragmenty tekstu; • określa intencje autora, uzasadnia swoje stanowisko; • uzasadnia swoje wrażenia czytelnicze, wybierając odpowiednie kategorie; • analizuje zabiegi językowe zastosowane przez autora, odwołując się do przykładów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega postawa tradycjonalisty, a na czym postawa entuzjasty postępu; • objaśnia wymowę puenty utworu; • objaśnia wpływ stylu językowego na wrażenia odbiorcy; • pisze tekst inspirowany

			<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje puentę tekstu; • wskazuje w tekście Krzysztofa Vargi cechy felietonu 	z tekstu	felietonem Krzysztofa Vargi; <ul style="list-style-type: none"> • porównuje tekst reportażu z tekstem felietonu
28. Warsztaty publicystyczne	powieść, reportaż, felieton, sprawozdanie	<ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy reportażu, felietonu; • rozpoznaje gatunki publicystyczne; • odróżnia sprawozdanie od reportażu 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje fragmenty pochodzące z powieści, reportażu i felietonu 	<ul style="list-style-type: none"> • doskonali umiejętność przeredagowania sprawozdania w reportaż 	<ul style="list-style-type: none"> • redaguje felieton / reportaż
29. Fonetyka – powtórzenie wiadomości	pojęcia i umiejętności z zakresu fonetyki	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia literę, głoskę, sylabę; • dzieli proste wyrazy na litery, głoski i sylaby; • wie, które narządy mowy biorą udział w powstawaniu głosek; • zna podstawowe cechy głosek; • wie, na czym polega akcent wyrazowy; • zna główną zasadę akcentowania w polszczyźnie; • wie, że w języku występuje zjawisko upodobnienia głosek; • nazywa główne rodzaje upodobnień 	<ul style="list-style-type: none"> • dzieli wyrazy na litery i głoski; • wyodrębnia w wyrazie sylaby, wskazuje sylaby otwarte i zamknięte; • wie, jakie funkcje może pełnić w wyrazach litera <i>i</i>; • rozróżnia samogłoski i spółgłoski, wymienia rodzaje głosek; • wymienia podstawowe narządy biorące udział w artykulacji; • zna i na ogół stosuje zasady akcentowania w polszczyźnie; • podaje przykłady wyrazów nieposiadających samodzielnego akcentu; • wie, na czym polegają upodobnienia głosek i wskazuje ich przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia różne sposoby zapisywania głosek; • wskazuje <i>i</i> oraz <i>u</i> niezgłoskotwórcze; • charakteryzuje różne typy głosek; • określa funkcję poszczególnych narządów mowy w procesie wymawiania różnych głosek; • rozpoznaje w wyrazie sylaby zamknięte i otwarte, nazywa je; • stosuje zasady akcentowania wyrazów • objaśnia, na czym polegają różne rodzaje upodobnień 	<ul style="list-style-type: none"> • bezbłędnie dzieli także trudne wyrazy na litery, głoski, sylaby; • omawia różne funkcje litery <i>i</i> w wyrazach; • określa cechy samogłosek i spółgłosek; • objaśnia rolę poszczególnych narządów mowy w procesie artykulacji; • poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, zna zasady akcentowania; • wyjaśnia, na czym polega akcent wariantywny wyrazów; • objaśnia na przykładach mechanizm powstawania upodobnień głosek; • wskazuje i nazywa przykłady upodobnień
30. W świecie bogów i ludzi, czyli o eposie	Homer, <i>Iliada</i> (fragmenty <i>Pieśni I</i> oraz <i>Pieśni XXII</i> , mit, literatura ustna, wojna trojańska, apostrofa, inwokacja, epos (epopeja),	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami na temat Homera i <i>Iliady</i>; • odpowiada na pytania, cytując fragmenty tekstu; • wskazuje elementy świata przedstawionego; • zapisuje w punktach informacje o przebiegu wojny; 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa i komentuje emocje Hektora przed walką; • omawia elementy świata przedstawionego; • charakteryzuje bohaterów; • odnajduje w tekście motyw gniewu; • proponuje inne rozwinięcie 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia zachowanie bohaterów eposu Homera; • redaguje artykuł hasłowy do encyklopedii; • omawia funkcję porównań homeryckich w tekście; • wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>apostrofa</i>, <i>porównanie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu gniewu; • uzasadnia, że utwór Homera jest eposem; • porównuje bohaterów utworu ze znanymi postaciami mitologicznymi oraz postaciami rycerzy

	porównanie homeryckie, hasło encyklopedyczne	<ul style="list-style-type: none"> nazywa najważniejsze cechy bohaterów; zna pojęcia: <i>apostrofa</i>, <i>porównanie homeryckie</i>, <i>epos</i> 	<p>tytułu utworu;</p> <ul style="list-style-type: none"> odczytuje przykładowe apostrofy i porównania; rozpoznaje w tekście porównanie homeryckie; używa pojęć: <i>apostrofa</i>, <i>porównanie homeryckie</i>, <i>epos</i> 	<i>homeryckie</i> , <i>epos</i>	
31. Opowiedz o tym pięknie	synonim, antonim, homonim, związek frazeologiczny, zwrot, wyrażenie, fraza	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje synonimiczne pary wyrazów; rozumie znaczenia wyrazów o takim samym brzmieniu; korzysta ze słownika języka polskiego; podaje antonimy do podanych wyrazów; podaje przykłady związków frazeologicznych i objaśnia ich znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcia: synonim, homonim, antonim, związek frazeologiczny; poprawia tekst, zastępując niepotrzebne powtórzenia synonimami; rozpoznaje antonimy i homonimy wśród innych wyrazów; wskazuje słowniki, które mogą pomóc w udowodnieniu, że podane wyrazy są synonimami, homonimami lub antonimami; wskazuje główne źródła związków frazeologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w wypowiedziach synonimy i antonimy; podaje przykłady homonimów; wskazuje funkcje związków frazeologicznych w języku; omawia różne typy związków frazeologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> poprawia tekst, zastępując wyrazy synonimami właściwymi dla języka literackiego; udowadnia, że podane wyrazy są homonimami, różnicując ich znaczenia poprzez użycie w odpowiednich kontekstach; objaśnia dowcip językowy oparty na homonimii; wskazuje typy tekstów, w których wykorzystuje się synonimy, homonimy, antonimy i związki frazeologiczne; objaśnia, na czym polegają błędy w użyciu związków frazeologicznych
32. Treść i zakres znaczeniowy wyrazu	treść wyrazu, zakres wyrazu, realne znaczenie wyrazu, słowotwórcze znaczenie wyrazu	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega różnicę między treścią a zakresem wyrazu; zastępuje słowa wyrazem o szerszym zakresie; wskazuje wypowiedź, która przekazuje dokładniejszą informację; wie, że realne znaczenie wyrazu może być inne niż słowotwórcze 	<ul style="list-style-type: none"> omawia na przykładach różnicę między treścią a zakresem wyrazu; wyjaśnia własnymi słowami, czym jest realne znaczenie wyrazu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest znaczenie wyrazu; definiuje treść wyrazu i zakres wyrazu; objaśnia na przykładach różnicę między realnym i słowotwórczym znaczeniem wyrazu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zależności między treścią wyrazu a jego zakresem; poprawnie określa treść i zakres wyrazów
33. Rycerskie przygody (O królu Arturze i rycerzach Okrągłego Stołu)	motywy realistyczne i fantastyczne, fikcja literacka, motyw wędrówki,	<ul style="list-style-type: none"> zapoznaje się z informacjami na temat króla Artura; wskazuje elementy świata przedstawionego; 	<ul style="list-style-type: none"> omawia elementy świata przedstawionego; wyodrębnia etapy wędrówki; 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje plan najważniejszych wydarzeń; dostrzega przenośne znaczenie elementów 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje źródła motywów fantastycznych; wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu podróży;

	kodeks rycerski, plan wydarzeń	<ul style="list-style-type: none"> • uzupełnia podany niepełny plan wydarzeń; • nazywa cechy bohaterów; • rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • odnajduje w tekście motyw podróży; • ocenia postawę bohaterów; • wyjaśnia, na czym polegał ideał rycerza; • podsumowuje opowiedzianą historię; • klasyfikuje utwór jako epos rycerski 	fantastycznych; <ul style="list-style-type: none"> • oddziela prawdę historyczną od fikcji literackiej; • sporządza kodeks postępowania rycerza; • podaje cechy eposu rycerskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje podróż Parsifala z wędrówką wybranej postaci literackiej; • porównuje rycerzy Okrągłego Stołu ze znanymi postaciami rycerzy obecnymi w literaturze; • udowadnia, że omawiany tekst ma cechy eposu rycerskiego
34. Wśród najstarszych gatunków literackich	motyw podróży, pytanie retoryczne, rozprawka	<ul style="list-style-type: none"> • czyta tekst ze zrozumieniem, wskazuje w nim potrzebne informacje; • wymienia motywy występujące w poznanych dziełach antycznych; • wyjaśnia znaczenie frazeologizmów pochodzenia biblijnego; • łączy podane słowa w poprawne związki wyrazowe; • korzysta ze słownika języka polskiego i słownika wyrazów bliskoznacznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście sformułowania charakterystyczne dla języka poetyckiego; • określa motywy decyzji narratora; • charakteryzuje mitycznych antagonistów: Odyseusza i Eneasza; • omawia rolę pytań retorycznych w tekście; • określa język Biblii; • tworzy krótką wypowiedź argumentacyjną na wskazany temat 	<ul style="list-style-type: none"> • określa funkcję występujących w tekście środków artystycznych; • charakteryzuje styl biblijny; • redaguje rozprawkę 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia określenie „figura ludzkiego losu”; • analizuje motywy współistnienia dobra i zła w tekstach kultury; • porównuje styl Biblii oraz legend o rycerzach Okrągłego Stołu
35. Dlaczego <i>Pan Tadeusz</i> – pierwsze spotkanie z poematem	Adam Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> • poznaje biografię Adama Mickiewicza; • słucha recytacji fragmentów poematu; • wypowiada się na temat swoich wrażeń czytelniczych; • zapoznaje się z tłem historycznym utworu; • wypowiada się na temat przedmiotu sporu między Hrabią a Sędzią; • określa czas i miejsce akcji epopei; • nazywa uczucia i nastroje; • ocenia przyjęcie nazwiska Robak w odniesieniu do 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pełny tytułu poematu; • wnioskuje o treści na podstawie tytułu utworu; • określa dystans czasowy, jaki dzieli narratora od opisywanych wydarzeń; • wskazuje na stosunek narratora do bohaterów, uzasadnia swoje zdanie wybranymi cytatami; • analizuje stosunek do zamku Hrabiego i Gerwazego; • odtwarza przebieg narady w Dobrzynie; • odtwarza okoliczności 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje racje obu stron sporu o zamek, przedstawiając argumenty; • analizuje objaśnia motywacje bohaterów; • charakteryzuje bohaterów; • zajmuje stanowisko wobec stwierdzenia o finale sporu o zamek, uzasadnia je; • komentuje słowa księdza Robaka; • omawia obraz historii w poemacie Mickiewicza; • analizuje język i wersyfikację <i>Pana Tadeusza</i>; • wymienia elementy komiczne 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje i ocenia intencje nadawcze bohaterów; • omawia plan Gerwazego w kontekście tekstu popularnonaukowego; • pisze rozprawkę przedstawiającą bilans życia Jacka Soplicy; • opisuje życie kobiet w XIX w., odnosząc się do bohaterki poematu i do tekstu popularnonaukowego; • objaśnia zakończenie poematu w świetle tekstu popularnonaukowego; • komentuje i ocenia
36. W Soplicowie i okolicach, czyli okiem rysownika	Agnieszka Lisak <i>Miłość, kobieta i małżeństwo w XIX wieku</i>				
37. Na uczcie w Soplicowie, czyli spotkanie z bohaterami Pana Tadeusza	kadry z filmu <i>Pan Tadeusz</i> w reż. Andrzeja Wajdy, 1999				
38. Kim naprawdę jest ksiądz Robak?	poemat epicki (epopeja, epos), porównanie homeryckie, inwokacja				
39. „Poloneza czas zacząć...”, czyli o staropolskich obyczajach					

<p>40. „Było cymbalistów wielu...”. Historia w <i>Panu Tadeuszu</i></p> <p>41. Obraz „kraju lat dziecinnych”, czyli przyroda w <i>Panu Tadeuszu</i></p>		<p>biografii Jacka Soplicy;</p> <ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat uczuciowych perypetii Tadeusza i Telimeny 	<p>zajazdu;</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia adekwatność użycia słowa <i>spowiedź</i> wobec opowieści umierającego Jacka Soplicy; ocenia życie Jacka Soplicy; opisuje życie towarzyskie w Soplicowie; przedstawia relacje uczuciowe czwórki bohaterów; opowiada o obyczajach panujących w Soplicowie; wskazuje wydarzenia historyczne istotne dla akcji poematu; wskazuje użyte w poemacie środki poetyckie; klasyfikuje utwór jako epopeję; definiuje porównanie homeryckie 	<p>w epopei;</p> <ul style="list-style-type: none"> określa wpływ elementów muzycznych i muzyki na charakter świata przedstawionego w poemacie; opisuje obraz Polaków w utworze; przedstawia wymowę poematu, uzasadniając swoje zdanie; uzasadnia, odwołując się do definicji, że utwór Mickiewicza jest epopeją; wskazuje w utworze porównania homeryckie i określa ich funkcję 	<p>konsekwencje artystyczne zastosowania gatunku, jakim jest poemat epicki;</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia obraz Polaków w dziele Mickiewicza
<p>42. Oglądamy ekranizację <i>Pana Tadeusza</i> w reż. Andrzeja Wa</p>	<p><i>Pan Tadeusz</i> w reż. Andrzeja Wajdy, 1999</p>	<ul style="list-style-type: none"> zapoznaje się z biogramem reżysera; ogląda adaptację <i>Pana Tadeusza</i> w reżyserii Wajdy; opowiada o swoich wrażeniach po obejrzeniu filmu 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje fabułę filmu Wajdy i poematu Mickiewicza wypowiada się na temat wprowadzonych zmian w zakresie treści; opisuje nastrój panujący w filmie 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje fabułę filmu Wajdy i poematu Mickiewicza, wypowiada się na temat wprowadzonych zmian w zakresie kompozycji; opisuje i ocenia wymowę filmu; ocenia adaptację Wajdy, uzasadniając swoją opinię 	<ul style="list-style-type: none"> omawia czynniki pozwalające Wajdzie na wyreżyserowanie dzieła; ocenia pomysł Wajdy na stworzenie dialogów filmowych; zestawia poemat Mickiewicza z adaptacją Andrzeja Wajdy, omawia strategię adaptacyjną; wnikliwie ocenia dzieło reżysera, odwołując się do kontekstów
<p>43. Zrobić film z książki. Wyzwania adaptacji filmowej</p>	<p>adaptacja filmowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> czyta tekst ze zrozumieniem, odnajduje w nim ważne informacje; zapoznaje się z definicją adaptacji filmowej; podaje przykłady adaptacji 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia poznane gatunki filmowe; definiuje pojęcie <i>adaptacja filmowa</i>; przedstawia przyczyny wykorzystywania tekstów 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje gatunki literackie i ich odpowiedniki – gatunki filmowe; objaśnia, jak rozumie pojęcie „twórcza zdrada”; przedstawia i uzasadnia 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia prawdziwość pojęcia „twórcza zdrada” w odniesieniu do adaptacji filmowej; podaje kilka możliwych interpretacji przywołanej

		filmowych	literackich przez kino	swoją opinię na temat utworu, którego nie można zekranizować; • formułuje opinie na temat udanych i nieudanych adaptacji filmowych, uzasadnia je; • posługuje się terminologią związaną z filmem	w tekście filmowej metafory z filmu <i>Ogniem i mieczem</i> ; • przedstawia i uzasadnia swoją opinię na temat utworu, którego nie można zekranizować; • swobodnie posługuje się terminologią związaną z filmem
44. Jak tworzymy i odmieniamy nazwy własne? Nazwy osobowe i miejscowe	nazwa miejscowa, nazwa osobowa	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że polskie nazwy miejscowe i osobowe są odmienne; • korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny w razie wątpliwości co do odmiany nazw; • zna zasady ortograficzne dotyczące pisowni nazw własnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że polskie nazwy miejscowe odmieniają się – w zależności od budowy – jak rzeczowniki pospolite lub przymiotniki; • poprawnie odmienia złożone nazwy miejscowości; • poprawnie zapisuje nazwy własne; • poprawnie odmienia nazwiska typu <i>Fredro</i> i <i>Linde</i>; • poprawnie odmienia nazwiska typu <i>Kobiela</i> i <i>Wrona</i>; • poprawnie odmienia nazwiska typu <i>Konieczny</i> oraz <i>Baki</i>; • wie, że nazwiska żeńskie w postaci męskiej są nieodmienne 	<ul style="list-style-type: none"> • zna wyjątki od przymiotnikowej odmiany nazw miejscowych; • odmienia poprawnie nazwy miejscowe typu <i>Zakopane</i>; • odmienia poprawnie imiona typu <i>Bruno</i>; • poprawnie odmienia nazwiska męskie zakończone na <i>-o</i> i <i>-e</i>; • poprawnie odmienia nazwiska męskie zakończone na <i>-a</i>; • poprawnie odmienia nazwiska zakończone na <i>-i</i> lub <i>-y</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje poprawnie formy wołacza imion; • poprawnie odmienia nazwiska typu <i>Musiałowa</i> lub <i>Musiałówna</i>
45. Symbol i metafora w literaturze i filmie	Krzysztof Kamil Baczyński, <i>Biała magia</i> <i>Kino mówi poetycko</i> symbol, metafora, bohater liryczny	<ul style="list-style-type: none"> • czyta tekst ze zrozumieniem, wyszukuje w nim potrzebne informacje; • przedstawia bohaterkę liryczną wiersza Baczyńskiego; • opisuje obrazy poetyckie; • wypowiada się na temat słuszności podanego stwierdzenia; • zna pojęcia <i>symbol</i>, <i>metafora</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czemu służy metafora i symbol w filmie, podaje przykłady; • nazywa odczucia i wrażenia osoby mówiącej w wierszu Baczyńskiego, uzasadnia wypowiedź; • wskazuje metafory i próbuje odczytać ich znaczenia; • opracowuje krótką notatkę wyjaśniającą znaczenie wyrażenia <i>biała magia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia środki języka filmowego wykorzystywane do budowania metafory; • określa – na podstawie przykładów podanych w tekście – czynniki wpływające na powstanie filmowej metafory; • wyjaśnia, co łączy motywy budujące obraz poetycki; • przedstawia swoją hipotezę na temat zasady łączącej podane sformułowania; 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na zamieszczonych przy tekście fotosach sposoby budowania ukrytych znaczeń i odczytuje ich sens; • pisze krótki tekst zawierający własną interpretację wiersza Baczyńskiego; • opracowuje w formie tabeli scenopis filmu, który mógłby powstać na podstawie

				<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co sugeruje tytuł wiersza 	<p>wiersza;</p> <ul style="list-style-type: none"> • interpretuje stwierdzenie, że „literatura tworzy nowe światy”, uzasadnia swój pogląd, odwołując się do innych tekstów kultury
<p>46. Odbicie odbicia prawdy. Panny dworskie Velázquez</p>	<p>Sztuka patrzenia: Diego Velázquez, <i>Panny dworskie</i>, interpretacja obrazu, opowiadanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta tekst ze zrozumieniem; • dzieli się wrażeniami na temat obrazu; • opisuje dzieło Velázquez; nazywa elementy przedstawione na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje próbę odpowiedzi na pytania zadane w tekście; • analizuje sposób usytuowania poszczególnych elementów na obrazie; • podaje propozycje wyjaśniające, jaka sytuacja została przedstawiona na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • odpowiada na pytania zadane w tekście, uzasadniając swoją opinię; • omawia kompozycję obrazu, analizuje rolę światła; • wyjaśnia, co może intrygować odbiorcę obrazu; • formułuje hipotezę interpretacyjną, odwołując się do tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób kompozycja obrazu podkreśla zawarte w nim znaczenia; • wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega tajemnica dzieła Velázquez; pisze opowiadanie inspirowane obrazem
<p>47. Dzieje polskiego emigranta 48. Latarnik Sienkiewicza jako nowela</p>	<p>Henryk Sienkiewicz, <i>Latarnik</i> nowela, argumentowanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych; • wymienia miejsca pobytu Skawińskiego; • opowiada o wydarzeniach opisanych w noweli; • wypowiada się na temat okoliczności, w których Skawiński objął posadę latarnika; • zapoznaje się z definicją noweli; • kwalifikuje <i>Latarnika</i> jako nowelę 	<ul style="list-style-type: none"> • określa elementy świata przedstawionego w noweli; • rysuje mapę tułaczki Skawińskiego; • omawia i uzasadnia oczekiwania Skawińskiego wobec pracy latarnika; • charakteryzuje bohatera; • definiuje nowelę; • określa problematykę noweli Sienkiewicza, uzasadnia swój wybór; • opowiada dalsze losy Skawińskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • zajmuje stanowisko wobec postawionego problemu, uzasadnia je; • określa motywacje bohatera; • wskazuje punkt kulminacyjny w noweli, uzasadnia swój wybór; • ujawnia nastawienie narratora do postaci; • komentuje strategie narracyjne; • uzasadnia, że <i>Latarnik</i> jest nowelą; • wypowiada się na temat przesłania utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat koncepcji losu ludzkiego zobrazowanej w noweli Sienkiewicza; • pisze alternatywną wersję drugiej części noweli; • redaguje wypowiedź argumentacyjną na wskazany temat
<p>49. Dlaczego smutno poecie? (Juliusz Słowacki, <i>Hymn</i>)</p>	<p>hymn, recytacja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami o autorze; • określa adresata wypowiedzi lirycznej; • wskazuje wyrazy i formy gramatyczne, za pomocą których ujawnia się podmiot liryczny; • nazywa uczucia, określa stan wewnętrzny i doznania 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa okoliczności oraz wskazuje przyczyny wywołujące przeżycia i odczucia podmiotu lirycznego; • nazywa i opisuje przestrzeń, zwracając uwagę na jej cechy; • odróżnia lirykę bezpośrednią od pośredniej; • wylicza cechy gatunkowe 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa środki językowe ujawniające adresata wypowiedzi lirycznej; • charakteryzuje Boga jako adresata wypowiedzi lirycznej; • cytuje fragmenty przedstawiające stan psychiczny podmiotu lirycznego; • wskazuje zależności między 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia symboliczny charakter przestrzeni; • analizuje budowę wersyfikacyjną wiersza; • zestawia i porównuje utwory o charakterze hymnu

		podmiotu lirycznego; • klasyfikuje utwór jako hymn	hymnu; • wskazuje w tekście cechy hymnu; • podaje wyróżniki liryki jako rodzaju literackiego	sytuacją liryczną a stanem wewnętrznym podmiotu lirycznego; • używa kontekstu biograficznego do odczytania sensów wiersza	
50. Głos ma Maryla, czyli spotkanie z piosenką Mariana Hemara	sztambuch, archaizm, piosenka, piosenka kabaretowa	• zapoznaje się z informacjami o autorze; • czyta wiersz wraz z przypisami; • wypowiada się na temat charakteru wiersza	• określa perspektywę czasową w wypowiedzi osoby mówiącej; • kreśli obraz poety zawarty w wierszu; • cytuje, by uzasadnić swoje stanowisko; • wskazuje cechy piosenki	• odczytuje sugestie zawarte w wierszu; • objaśnia, dlaczego wiersz można zaliczyć do poezji popularnej; • wskazuje, w czym przejawia się kabaretowy charakter piosenki	• komentuje i objaśnia wypowiedzi i sugestie dotyczące przebiegu procesu twórczego; • objaśnia konsekwencje artystyczne wybranej konwencji
51. Różne style w polszczyźnie	style funkcjonalne języka: styl artystyczny, styl potoczny, styl publicystyczny, styl urzędowy (kancelaryjny), styl naukowy	• rozumie pojęcie stylu • wie, że w polszczyźnie istnieją różne style wypowiedzi; • wie, że styl wypowiedzi zależy od sytuacji komunikacyjnej	• definiuje pojęcie stylu; • wymienia style funkcjonalne polszczyzny; • wskazuje podstawowe cechy poszczególnych stylów funkcjonalnych; • wskazuje teksty, dla których charakterystyczne jest użycie poszczególnych stylów	• wyjaśnia, czym jest styl funkcjonalny języka i czym jest uwarunkowany; • rozpoznaje styl naukowy, urzędowy, artystyczny, potoczny; • wskazuje w tekście cechy danego stylu	• określa styl występujący w danym tekście; • wymienia typy tekstów, dla których charakterystyczny jest dany styl; • tworzy / przekształca teksty z zastosowaniem określonego stylu
52. Jaki świat pokazuje reklama?	reklama, perswazja, slogan reklamowy	• czyta tekst ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście; • wyjaśnia, czym jest reklama; • cytuje zdanie, w którym Miodek wymienia irytujące go w reklamach błędy językowe; • cytuje zdanie, w którym Jan Miodek prezentuje swoją interpretację omawianej reklamy; • wypowiada się na temat reklamy	• wyjaśnia, dlaczego reklama jest nieodłącznym i nieodzownym elementem współczesnej cywilizacji; • wyjaśnia, na czym polega istota działań reklamowych; • wymienia zalety i zagrożenia reklamy; • podaje przykłady cech reklamy aprobowanych przez Jana Miodka	• wymienia znane typy reklam; • wymienia aspekty reklamy budzące szczególne zainteresowanie Jana Miodka; • wyjaśnia, w jaki sposób reklama może wzbogacać język	• analizuje mechanizm działania reklamy; • wyjaśnia, jak bronić się przed działaniem reklamy; • dokonuje analizy językowej wybranych sloganów reklamowych
53. Siła perswazji, czyli jak to się dzieje, że reklama działa	perswazja, manipulacja, hasło reklamowe (slogan	• wyjaśnia własnymi słowami, na czym polega perswazja; • wie, że perswazja jest	• objaśnia, na czym polega perswazja, a na czym manipulacja;	• określa różnicę między perswazją a manipulacją; • wskazuje cele reklamy;	• wskazuje w tekstach reklamowych przykłady manipulacji;

	reklamowy)	wykorzystywana w działaniach reklamowych; • wymienia znane hasła reklamowe i podejmuje próbę objaśnienia, w jaki sposób oddziałują one na odbiorcę	• wskazuje typy tekstów, w których używa się perswazji; • wyjaśnia własnymi słowami, czym jest i czemu służy reklama społeczna; • wymienia niektóre zabiegi językowe często stosowane w tekstach reklamowych; • definiuje hasło reklamowe (slogan reklamowy)	• omawia różne typy reklamy; • analizuje i objaśnia funkcje haseł reklamowych; • wskazuje zabiegi stosowane w reklamie	• omawia środki perswazji w tekstach reklamowych; • omawia różne rodzaje zabiegów stosowanych w tekstach reklamowych; • omawia funkcję gier językowych i wyrazów wieloznacznych w reklamie; • redaguje hasła reklamowe
54. Świat w gabinecie luster	epika, narracja, narrator, fikcja, świat przedstawiony, narrator, gatunki epickie, rodzaje powieści, beletrystyka, realizm, konwencja	• czyta tekst, wybierając odpowiednie informacje; • posługuje się terminem <i>epika</i> ; • wymienia znane gatunki epickie; • odróżnia narrację pierwszoosobową od trzecioosobowej; • podaje cechy powieści realistycznej; • odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości; • wyjaśnia pojęcia <i>realny / realistyczny</i>	• odróżnia postać autora od narratora; • używa adekwatnie pojęć: <i>narrator pierwszoosobowy</i> , <i>narrator trzecioosobowy</i> ; • wymienia utwory będące poprzedniczkami powieści; • kwalifikuje podane powieści do odpowiednich odmian gatunkowych; • wie, że fikcja jest wyznacznikiem literatury pięknej; • podaje przykłady znanych mu utworów realistycznych	• podaje cechy utworów epickich • wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>narrator pierwszoosobowy</i> , <i>narrator trzecioosobowy</i> ; • wyjaśnia pojęcie fabuły; • podaje cechy wymienionych gatunków epickich; • rozróżnia pojęcia: <i>literatura popularna</i> , <i>literatura wysoka</i> ; • wyjaśnia pojęcie fikcji literackiej; • określa stopień prawdopodobieństwa w znanych mu utworach realistycznych; • dzieli się przypuszczeniami na temat konwencji, w której napisano wskazane dzieła	• omawia utwory – poprzedniczki powieści; • kwalifikuje podane powieści do odpowiednich odmian gatunkowych, uzasadniając decyzję; • formułuje definicję powieści; • omawia konsekwencje wyboru typu narracji; • wyjaśnia cechy realizmu jako konwencji literackiej; • wskazuje przykłady innych niż realistyczna konwencji literackich; • znajduje podobieństwa między konwencjami; • dostrzega w utworach realistycznych metaforę, alegorię, symbol
55. Niezwykła podróż (Jonathan Swift, <i>Podróżze Guliwera</i>)	komentarz, temat, problem, deformacja świata przedstawionego, informacja, opinia, wypowiedź argumentacyjna, argumentowanie, przemówienie, list, tekst / slogan reklamowy, pismo	• zapoznaje się z informacjami na temat autora i jego dzieła; • czyta tekst, wybierając odpowiednie informacje; • określa czas i miejsce wydarzeń; • opowiada o przebiegu wydarzeń ukazanych w tekście Swifta	• streszcza przywołane fragmenty tekstu Swifta; • cytuje odpowiednie fragmenty utworu w celu uzasadnienia wypowiedzi; • opowiada o wojennych obyczajach Europejczyków; • odróżnia informacje od komentarza;	• wyraża opinię na temat świata przedstawionego utworu, wskazuje przyczyny jego niezwykłości; • charakteryzuje narratora, uzasadniając wypowiedź; • odróżnia temat od problemu, określa problem poruszony w tekście Swifta; • redaguje wypowiedź pisemną	• ocenia komentarz narratora dotyczący przyczyn wojen; • porównuje wartości ważne dla bohaterów; • podaje przykłady archaizmów słownikowych i składniowych; • przygotowuje mowę na zadany temat; • wyszukuje podobieństwa

	urzędowe		<ul style="list-style-type: none"> • określa rodzaj narracji i typ narratora; • redaguje wypowiedź pisemną w formie: listu do rodziny, ulotki reklamowej (sloganu) 	w formie odmownego pisma urzędowego	między prozą z pogranicza realizmu i fantastyki z przypowieścią i poezją
56. Poetycki testament (Juliusz Słowacki, <i>Testament mój</i>)	testament, rozprawa	<ul style="list-style-type: none"> • czyta wiersz głośno i wyraźnie; • cytuje fragmenty zawierające nakazy, prośby skierowane do adresatów; • określa osobę mówiącą, wskazuje fragmenty, których się ona ujawnia; • wyjaśnia znaczenie słowa <i>testament</i>; • odczytuje fragmenty będące testamentem 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia formę utworu; • określa adresata wypowiedzi lirycznej; • nazywa uczucia, stan duchowy osoby mówiącej; • wskazuje środki poetyckie; • zapisuje refleksje na wybrany temat 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje nakazy, prośby skierowane do adresatów; • zestawia informacje mówiące o życiu i twórczości zawarte w wierszu z kontekstem biograficznym; • nazywa funkcje dostrzeżonych środków poetyckich; • komentuje wersy dotyczące życia bohatera; • dostrzega metaforykę fragmentów mówiących o twórczości; • wyjaśnia sens metafor 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia portret człowieka i artysty wpisany w tekst; • dostrzega i komentuje ruch myśli w wierszu; • ocenia dokonania autora; • wyjaśnia sens refleksji dotyczących wpływu twórczości poety na potomnych; • pisze rozprawkę na zadany temat
57. Powieść <i>Syzyfowe prace</i> Stefana Żeromskiego jako dokument epoki 58. <i>Syzyfowe prace</i> opowieścią o dojrzewaniu 59. Obraz szkoły pod zaborami (<i>Syzyfowe prace</i> Stefana Żeromskiego) 60. Polacy wobec rusyfikacji (<i>Syzyfowe prace</i> Stefana Żeromskiego) 61. Symboliczny sens tytułu powieści Żeromskiego	rusyfikacja, powieść, narracja	<ul style="list-style-type: none"> • czyta informacje o autorze; • wypowiada się o wydarzeniach zawartych w powieści; • wymienia bohaterów, przedstawia ich; • nazywa uczucia bohaterów; • wypowiada się na temat życia szkoły pod zaborami; • wypowiada się na temat sympatycznych bądź niesympatycznych bohaterów powieści 	<ul style="list-style-type: none"> • określa czas i miejsce akcji; • charakteryzuje losy Marcina Borowicza i Andrzeja Radka; • opowiada o szkole w zaborze rosyjskim; • wskazuje wydarzenia kluczowe dla dojrzewania Marcina Borowicza; • formułuje argumenty w obronie Andrzeja Radka; • charakteryzuje poszczególne grupy uczniów gimnazjum w Klerykowie; • ocenia, uzasadniając, zachowanie uczniów podczas incydentu z Waleckim; • opisuje przeżycia Borowicza oraz reakcje innych uczniów podczas recytacji Zygiera; 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje obraz szkoły pod zaborami (postawy uczniów i nauczycieli, system); • opisuje ewolucję postaw Borowicza i Radka; • omawia motywacje działań bohaterów; • charakteryzuje narratora powieści 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie rusyfikacji; • wymienia i objaśnia metody rusyfikacyjne opisane przez Żeromskiego; • ocenia obraz Polaków i zaborców ukazanych w dziele Żeromskiego, uwzględnia kontekst historyczny; • interpretuje symboliczne znaczenia mitu o Syzyfie w odniesieniu do problematyki powieści i losów bohaterów; • określa cechy pisarstwa Żeromskiego (narracja, środki stylistyczne, komizm)

			<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o losach rodziny Biruty; • opowiada o metodach rusyfikacji w Klerykowie i reakcjach uczniów na te metody; • opisuje zachowania społeczeństwa Klerykowa w obliczu zabiegów rusyfikacyjnych; • wskazuje problematykę utworu; • rozwija tytuł powieści 		
62. Ćwiczymy parafrazowanie tekstu	parafraza, plagiat	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że parafrazą jest np. wyrażenie treści swoimi słowami • czyta <i>Hymn do miłości ojczyzny</i> Ignacego Krasickiego i jego parafrazę, rozumie, dlaczego te dzieła są przykładem parafrazy; • rozumie zjawisko plagiatu 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje parafrazę; • wie, do jakich celów bywa najczęściej wykorzystywany ten zabieg; • wskazuje utwory, do których nawiązują tytuły i wypowiedzi reklamowe; • wyjaśnia, dlaczego plagiat jest oszustwem 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia cel parafrazy; • udowadnia, że strofa z <i>Monachomachii</i> jest parafrazą <i>Hymnu do miłości ojczyzny</i>; • udowadnia, że wskazane tytuły są parafrazami; • objaśnia, na czym polega wykorzystywanie parafrazy w negocjacjach lub mediacji 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia, na czym polega satyryczny charakter parafrazy <i>Hymnu do miłości ojczyzny</i>; • omawia przykłady tekstów reklamowych, w których została wykorzystana parafraza; • objaśnia psychologiczny aspekt wykorzystania parafrazy w komunikacji; • omawia zjawisko parafrazy w dziele ikonicznym; • wskazuje w tekstach zabiegi językowe zastosowane przez autorów parafraz
63. Wzdychadła, pensjonarki i śmietankowa babka, czyli perypetie pewnego sztubaka	Melchior Wańkowicz biogram dygresja, wspomnienie (pamiętnik), komizm, ironia	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami o autorze; • czyta tekst, wyszukując potrzebne informacje i cytaty; • nazywa uczucia bohatera; • zapoznaje się z definicją dygresji; • wypowiada się na temat życia w ówczesnej Warszawie; • zna pojęcie wspomnienia (pamiętnika) 	<ul style="list-style-type: none"> • określa czas akcji na podstawie tekstu i biogramu autora; • wskazuje synonimy; • wymienia w postaci chronologicznej listy młodzięcze fascynacje narratora oraz opisuje ich charakter; • opisuje zaloty chłopców; • wskazuje w tekście dygresję; 	<ul style="list-style-type: none"> • określa stosunek narratora do przywoływanych wydarzeń; • dokonuje przekładu wskazanych fragmentów na język bliski współczesnemu nastolatkowi; • opisuje życie społeczno-obyczajowe w czasach młodości Wańkowicza; • charakteryzuje stylu narracji w tekście Wańkowicza (np. komizm, ironia, neologizmy) 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia podobieństwa i różnice w sytuacji i duchowej biografii Marcina Borowicza i narratora <i>Tędy i owędy</i>; • porównuje i ocenia typy narracji zastosowane przez Żeromskiego oraz Wańkowicza

			<ul style="list-style-type: none"> definiuje słowo <i>wzdychadło</i>, wskazuje inne neologizmy; klasyfikuje utwór jako pamiętnik, podaje uzasadnienie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, analizując język, styl, tematykę i usytuowanie narratora, dlaczego utwór Wańkowicza jest pamiętnikiem; określa przyczyny popularności prozy wspomnieniowej w dobie współczesnej 	
64. Jak przygotować ciekawy wywiad?	wywiad	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest wywiad; podjmuje próbę stworzenia listy pytań kierowanych do konkretnego rozmówcy 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy wywiadu; wskazuje, jak należy przygotować się do wywiadu; wymienia elementy składowe wywiadu; przygotowuje listę pytań kierowanych do konkretnego rozmówcy 	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje styl wywiadu do rozmówcy; tworzy listę pytań otwartych kierowanych do wybranego rozmówcy 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje wstęp do wywiadu i listę pytań kierowanych do bohatera literackiego; przeprowadza / redaguje wywiad
65. Po co w języku neologizmy?	rodzaje neologizmów (słowotwórcze, znaczeniowe, frazeologiczne), neologizmy artystyczne	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia swoimi słowami, czym są neologizmy; rozpoznaje neologizmy wśród innych wyrazów; znajduje neologizmy artystyczne w tekście literackim 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela i rozpoznaje neologizmy słowotwórcze, znaczeniowe, frazeologiczne; podaje przykłady neologizmów słowotwórczych zawierających określone typy formantów; podaje słowa, od których powstały wyrazy złożone, objaśnia ich znaczenie; wyjaśnia znaczenie wybranych neologizmów artystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób powstają poszczególne rodzaje neologizmów; określa, czym są i jaką funkcję pełnią w tekście neologizmy artystyczne; omawia sposób powstania neologizmów artystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia zasadność użycia neologizmów w tekstach własnych, literackich i użytkowych; objaśnia sposoby przenikania neologizmów do języka polskiego; omawia najważniejsze sposoby wzbogacania słownictwa; uzasadnia celowość użycia neologizmów artystycznych
66. Być trendy w świecie fitnessu i biznesplanów, czyli po co nam zapożyczenia	zapożyczenie, latynizm, germanizm, romanizm, rusycyzm, anglicyzm	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia własnymi słowami, czym są zapożyczenia; wie, dlaczego nie należy nadużywać zapożyczeń; korzysta ze słownika wyrazów obcych 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje zapożyczenia; objaśnia, czym są germanizmy, romanizmy, rusycyzmy i anglicyzmy, podaje ich przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> omawia okoliczności przenikania zapożyczeń do języka polskiego; podaje polskie odpowiedniki zbędnych zapożyczeń 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje pozytywne i negatywne aspekty obecności zapożyczeń we współczesnej polszczyźnie; objaśnia konsekwencje komunikacyjne nadużywania zapożyczeń; objaśnia sposoby wzbogacania słownictwa
67. O znaczeniu środków retorycznych	retoryka, argument	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia własnymi słowami, czym jest przemówienie; 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest retoryka; 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia cele działań retorycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> przygotowuje przemówienie: formułuje cel,

	(logiczny, rzeczowy, emocjonalny), rytm akapitowy, figury retoryczne, pytanie retoryczne, przemówienie	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że przemówienie ma trójdzielną budowę; • objaśnia, w jakim celu przywołuje się argumenty; • podaje przykład pytania retorycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje cele działań retorycznych; • wskazuje różne rodzaje argumentów; • omawia podstawowe zasady przygotowywania i wygłaszania przemówień; • wymienia elementy składowe przemówienia; • wskazuje, od czego zależy i na czym polega wybór stylu przemówienia; • wymienia i omawia etapy pracy nad przemówieniem; • wskazuje przykłady środków retorycznych: apostrofy, pytania retorycznego, wykrzyknienia, porównania, przenośni, peryfrazy, powtórzenia, aluzji 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje przemówienie: formułuje cel, stawia tezę, przygotowuje argumenty; • dostosowuje środki retoryczne do komunikatu; • wyjaśnia, czym są argumenty logiczne, rzeczowe i emocjonalne, podaje ich przykłady; • wyjaśnia, czym są: apostrofa, pytanie retoryczne, wykrzyknienie, porównanie, przenośnia, peryfraza, powtórzenie, aluzja 	gromadzi potrzebny materiał, porządkuje treść, wybiera odpowiednią formę zwrotu do słuchaczy, wprowadza do wypowiedzi, przedstawia argumenty, odpiera kontrargumenty, apeluje do słuchaczy, stosuje odpowiednie figury retoryczne, punktuje
68. Konkurs krasomówczy	przemówienie, argument, figura retoryczna	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje próbę samodzielnej wypowiedzi na wskazany temat; • wykorzystuje w wypowiedzi pytanie retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na wskazany temat; • doskonalą umiejętność formułowania argumentów; • wykorzystuje w swoim przemówieniu figury retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> • swobodnie wypowiada się na wskazany temat; • formułuje trafne argumenty; • wykorzystuje w wypowiedzi figury retoryczne; • wygłasza przemówienie z dbałością o dykcję i akcent 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie stosuje różne rodzaje argumentów; • wykorzystuje w przemówieniu liczne figury retoryczne; • stosuje zasady dotyczące wygłaszania przemówienia (dykcja, akcent, intonacja, stosowanie pauzy, odpowiednie tempo)
69. Przepis na życie według pieśni Jana Kochanowskiego	Jan Kochanowski, <i>Pieśń II z Ksiąg pierwszych (Serce roście...)</i> , <i>Pieśń IX z Ksiąg wtórych (Nie porzucaj nadzieje...)</i> monolog liryczny, archaizm, obraz poetycki, aforyzm, wypowiedź argumentacyjna, wideoklip, pantomima	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami o autorze; • czyta teksty wraz z przypisami; • określa tematykę utworów; • wyjaśnia swoimi słowami, czym jest pieśń; • przypisuje pieśń do właściwego rodzaju literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekstach Kochanowskiego cechy gatunkowe pieśni; • określa sytuację liryczną w wierszach; • nazywa uczucia podmiotu mówiącego; • określa charakter pieśni; • charakteryzuje osobę mówiącą w <i>Pieśni IX</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje obraz poetycki w <i>Pieśni II</i>; • analizuje kompozycje wiersza <i>Serce roście</i> i określa relacje pomiędzy jego częściami; • wskazuje rady i sentencje zawarte w <i>Pieśni IX</i>; • analizuje konstrukcję strof w tej pieśni w powiązaniu z treścią, uzasadnia; • odczytuje przesłanie wierszy 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedź pisemną na temat filozofii życia Jana Kochanowskiego bądź wolności i sumienia; • przedstawia treść <i>Pieśni IX</i> w formie wideoklipu lub spektaklu pantomimy

				Kochanowskiego	
70. „Złośliwy liryk i czuły szyderca”, czyli Stanisław Jerzy Lec i świat jego utworów	Stanisław Jerzy Lec, wybrane aforyzmy aforyzm, antyteza, kontrast, paradoks, ironia, rozprawka, artykuł, felieton	<ul style="list-style-type: none"> • czyta informacje o autorze i wskazówki interpretacyjne, mając na uwadze zawarte w nich informacje; • czyta ze zrozumieniem definicje aforyzmu i antytezy; • klasyfikuje teksty Leca jako aforyzmy 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje aforyzm; • wyjaśnia, czym jest antyteza; • określa tematykę aforyzmów; • wypowiada się na temat ulubionych aforyzmów 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia konstrukcję poszczególnych aforyzmów; • analizuje sens poszczególnych aforyzmów; • wyjaśnia na przykładach, czym jest paradoks 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ elementów kompozycji i struktury aforyzmu na odbiór dzieła; • tworzy wypowiedź pisemną, rozwijając myśl zawartą w jednym z aforyzmów
71. Przeznaczenie czy wybór – refleksje po lekturze <i>Praw i obowiązków</i> Tadeusza Różewicza	Tadeusz Różewicz, <i>Prawa i obowiązki</i> Pieter Bruegel, <i>Upadek Ikara</i> ,	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje tematyczny związek obrazu i wiersza; • cytuje fragmenty ujawniające podmiot liryczny; • wskazuje granicę między częściami kompozycyjnymi tekstu; • wypowiada się na temat braku znaków interpunkcyjnych w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy obrazu przywołane w tekście; • opisuje uczucia osoby mówiącej; • wybiera sformułowania określające postawę moralną podmiotu mówiącego; • omawia różne postawy wobec tragedii Ikara; • łączy z częściami kompozycyjnymi odpowiednie kategorie czasu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czemu służy przywołanie obrazu w wierszu; • łączy kompozycję wiersza z postawą podmiotu mówiącego; • określa punkt widzenia podmiotu lirycznego; • charakteryzuje podmiot liryczny na podstawie fragmentów tekstu; • stawia pytania osobie mówiącej w tekście; • wskazuje konsekwencje braku znaków interpunkcyjnych w wierszu Różewicza 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje części kompozycyjne, biorąc pod uwagę postawę podmiotu lirycznego; • wypowiada się na temat różnych postaw człowieka wobec świata; • wypowiada się na temat ewolucji postawy życiowej człowieka; • analizuje język utworu; • uzasadnia, że utwór jest poezją
72. O człowieku pełnym sprzeczności (Zbigniew Herbert, <i>O dwu nogach Pana Cogito</i>)	Zbigniew Herbert, <i>O dwu nogach Pana Cogito</i> René Descartes – „Myślę, więc jestem” Symbol	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami na temat Zbigniewa Herberta i sentencji filozoficznych; • podaje informacje na temat podmiotu lirycznego; • gromadzi przymiotniki i rzeczowniki nazywające cechy nóg 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie nazwy bohatera lirycznego; • wyjaśnia znaczenia podanych związków frazeologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta wiersz, zaznaczając głosem interpretację; • na podstawie zgromadzonego słownictwa wypowiada się na temat przeszłości bohatera lirycznego; • charakteryzuje bohatera lirycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje własną wersję interpretacyjną motywu nóg; • rozpoznaje i charakteryzuje różne postawy życiowe; • rozpoznaje filozoficzny charakter utworu; • redaguje wypowiedź w imieniu bohatera lirycznego
73. Fraszki Jana Sztudyngera – czy tylko błahostki?	Jan Sztudynger, wybrane fraszki fraszka, epigramat, puenta	<ul style="list-style-type: none"> • czyta informacje o autorze; • określa swoimi słowami, czym jest fraszka; • wypowiada się na temat fraszek Sztudyngera 	<ul style="list-style-type: none"> • nadaje tytuły fraszkom, określając opisane w nich zjawiska; • wskazuje tematy fraszek; • wypowiada się na temat ulubionej fraszki 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje sens poszczególnych fraszek; • wskazuje wykorzystane we fraszkach frazeologizmy, analizuje sposób ich użycia; • wypowiada się na temat aktualności fraszek; • formułuje apel, parafrazując 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia strategię pisarską autora; • przygotowuje wypowiedź argumentacyjną na temat fraszek; • zestawia fraszki Sztudyngera i Kochanowskiego lub bajki

				słowa fraszki	Krasickiego, analizując wizję świata zawartą w tych utworach
74. Jak pisać podanie?	podanie	<ul style="list-style-type: none"> definiuje swoimi słowami, czym jest podanie; wymienia stałe elementy podania; redaguje podanie, korzystając ze schematu; wskazuje stałe elementy w przykładowych podaniach 	<ul style="list-style-type: none"> omawia graficzny układ podania; zna stałe formuły podania; przypisuje podanie do określonego stylu funkcjonalnego 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje podanie 	<ul style="list-style-type: none"> redaguje podanie wraz z załącznikami
75. Bóg – kreator doskonałego świata w <i>Pieśni XXV</i> Jana Kochanowskiego	Jan Kochanowski, <i>Pieśń XXV z Pieśni wtórych (Czego chcesz od nas, Panie...)</i> średniówka, pieśń, hymn	<ul style="list-style-type: none"> podjękuje próbę działań wskazanych w części <i>Zanim przeczytasz</i>; zapoznaje się z definicją średniówki; czyta wiersz wraz z przypisami; wypowiada się na temat charakteru utworu; klasyfikuje utwór jako pieśń 	<ul style="list-style-type: none"> dzieli wersy na części, wyznaczając średniówkę; definiuje pojęcie <i>średniówka</i>; określa nadawcę i adresata utworu; określa charakter utworu; określa cechy świata zaprezentowanego w utworze; wymienia cechy hymnu 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wizerunek Boga w utworze; opisuje obrazy ukazane w wierszu; podaje cechy gatunkowe pieśni, wnioskując z tekstu wiersza; udowadnia, że tekst Kochanowskiego jest hymnem; dokonuje przekładu intersemiotycznego 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia teksty kultury (obrazy i wiersz), porównując ukazane w nich wizerunki Boga; zestawia teksty literackie, porównując ukazane w nich wizerunki Boga
76. Ogród istnienia czy ogród śmierci? (Jarosław Marek Rymkiewicz, <i>Ogród w Milanówku, sen zimowy</i>)	wiersz, eufemizm, topos, motyw ogrodu, oniryzm	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat świata ukazanego w wierszu; zapoznaje się z definicją eufemizmu; wskazuje w wierszu eufemizm ; wypowiada się na temat wymowy wiersza, zapoznaje się z definicją motywu 	<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację liryczną, uzasadnia, cytując tekst; określa cechy świata ukazanego w wierszu; nazywa uczucia osoby mówiącej; rozpoznaje motywy występujące w wierszu; definiuje pojęcie <i>eufemizm</i>; wskazuje wyraz bliskoznaczny dla eufemizmu; wskazuje motyw ogrodu w różnych tekstach kultury 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wizerunek Boga ukazany w wierszu, odnosząc go do powszechnych wyobrażeń; opisuje ogród ukazany w wierszu, odnosząc go do ogrodu Eden; objaśnia znaczenia motywów ogrodu i snu w wierszu; objaśnia wymowę wiersza; objaśnia na przykładach, czym jest topos 	<ul style="list-style-type: none"> w wypowiedzi pisemnej interpretuje sensy sens symboliczny ogrodu i snu; porównuje teksty kultury; pisze charakterystykę porównawczą dwóch ogrodów; porównuje przestrzeń ogrodu i wizerunek Boga w wierszach Rymkiewicza i Kochanowskiego
77. Perspektywa Boga i człowieka w liryce Stanisława Barańczaka	Stanisław Barańczak, <i>Widokówka z tego świata</i>	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat tytułu wiersza; wyszukuje miejsca, w których podmiot mówiący zwraca się 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia znaczenie tytułu wiersza; określa adresata wiersza; określa podmiot mówiący 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje adresata utworu i sposób jego konkretyzowania się w tekście; charakteryzuje osobę 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje język wiersza i użyte środki poetyckie, nazywa ich funkcje; formułuje przesłanie wiersza

		do adresata; • dzieli się wrażeniami czytelniczymi	w tekście; • nazywa uczucia podmiotu mówiącego; • opisuje graficzną stronę „widokówki”	mówiącą w wierszu; • opisuje relacje między nadawcą a odbiorcą w tekście; • segmentuje tekst, nadaje tytuły poszczególnym segmentom; • objaśnia sensy niedosłowne wiersza; • analizuje i interpretuje budowę wiersza	
78. Jak dostać pracę, czyli ćwiczymy tworzenie pism urzędowych	życiorys, CV (curriculum vitae), list motywacyjny	• definiuje swoimi słowami, czym są życiorys, CV, list motywacyjny; • redaguje życiorys i CV, korzystając ze schematu; • wskazuje stałe elementy tych form w przykładowych tekstach; • bierze udział w tworzeniu listu motywacyjnego	• omawia układ życiorysu, CV, listu motywacyjnego; • zna stałe formuły pism urzędowych; • przypisuje życiorys, CV, list motywacyjny do określonego stylu funkcjonalnego; • omawia niezbędne zasady tworzenia CV; • określa stałe elementy budowy listu motywacyjnego; • omawia graficzną kompozycję listu motywacyjnego	• redaguje fikcyjne życiorysy i CV z zachowaniem stałych elementów budowy tych formy dokumentów	• redaguje list motywacyjny
79. Quo vadis Henryka Sienkiewicza jako powieść historyczna 80. Świat pogański i świat chrześcijański w Quo vadis Henryka Sienkiewicza 81. Wśród bohaterów Quo vadis Henryka Sienkiewicza 82. Co powoduje przemianę wewnętrzną człowieka? (Henryk Sienkiewicz, Quo vadis)	kontekst historyczny (cesarstwo rzymskie w I w., czasy Nerona i początki chrześcijaństwa) powieść historyczna, artykuł hasłowy, tekst popularnonaukowy, wątek, fabuła	• zapoznaje się z informacjami o autorze; • zapoznaje się z informacjami na temat epoki, której dotyczy powieść; • wypowiada się na temat czasu i miejsca akcji; • wymienia bohaterów; • wymienia zdarzenia zawarte w powieści; • wypowiada się na temat głównych postaci; • dzieli się wrażeniami czytelniczymi; • klasyfikuje utwór jako	• opowiada o czasach, których dotyczy powieść; • wskazuje pierwszoplanowych i drugoplanowych bohaterów powieści; • charakteryzuje główne postaci dzieła; • analizuje przebieg wskazanych wydarzeń w utworze; • nazywa uczucia bohaterów; • wskazuje cechy powieści historycznej; • omawia problematykę	• omawia konteksty historyczne dzieła; • analizuje motywacje bohaterów; • wypowiada się na temat różnych koncepcji miłości zawartych w dziele; • opisuje i charakteryzuje portrety Rzymian i chrześcijan zawarte w powieści; • wyjaśnia, dlaczego Quo vadis jest powieścią historyczną; • określa wymowę sceny walki Ursusa z bykiem, uwzględniając kontekst	• zestawia koncepcje światopoglądowe Winicjusza i Petroniusza; • porównuje tekst powieści z tekstem popularnonaukowym, wyciągając wnioski na temat języka i stylu Sienkiewicza oraz sposobu ukazania przez pisarza prawdy historycznej; • porównuje portrety literackie par powieściowych; • porównuje tekst popularnonaukowy z powieścią;

83. Przyczyny światowej popularności <i>Quo vadis</i> Henryka Sienkiewicza		powieść historyczną; • wypowiada się na temat ulubionego bohatera; • wybiera, spośród podanych, określenia dotyczące problematyki powieści; • zapoznaje się z informacjami na temat adaptacji filmowych powieści Sienkiewicza	powieści	historyczny; • objaśnia sens tytułu powieści; • wskazuje elementy potwierdzające filmowość powieści Sienkiewicza lub jej przeczące	• tworzy kilkudzaniowy artykuł hasłowego na temat kreowania świata i przeszłości przez autorów powieści historycznych; • charakteryzuje światopogląd postaci Piotra, Pawła i Petroniusza w kontekście wymowy utworu; • recenzuje adaptację powieści <i>Quo vadis</i>
84. Dlaczego tak trudno zrozumieć stare teksty?	archaizm, archaizacja	• wyjaśnia własnymi słowami, czym są archaizmy; • objaśnia znaczenie archaizmów na podstawie przypisów lub słownika	• wskazuje archaizmy w tekście literackim; • zastępuje archaizmy wyrazami współczesnymi, korzystając z przypisów lub słownika; • tworzy współczesne formy gramatyczne wyrazów dawnych • wyjaśnia, na czym polega archaizacja	• wyjaśnia pojęcia: archaizm, archaizacja języka; • wyjaśnia (także na podstawie kontekstu) znaczenia archaizmów lub związków frazeologicznych zawierających archaizmy; • zastępuje archaizmy wyrazami współczesnymi; • wyjaśnia cel archaizacji	• wskazuje autorów, którzy stosowali archaizację języka w swoich utworach; • wypowiada się na temat funkcji stylistycznej archaizacji języka
85. Czytamy scenopis	Jerzy Kawalerowicz, <i>Quo vadis</i> (fragmenty scenopisu, scenariusz, scenopis, ujęcie)	• zapoznaje się z informacjami o Jerzym Kawalerowiczu; • zapoznaje się z definicjami scenariusza i scenopisu; • czyta fragment scenopisu <i>Quo vadis</i> i wyszukuje jego odpowiednik w powieści Sienkiewicza; • czyta fragment scenariusza <i>Dekalogu I</i> Krzysztofa Kieślowskiego	• wypowiada się na temat różnic między pierwowzorem literackim a scenopisem	• wskazuje różnice między dwoma fragmentami scenariusza filmowego (<i>Dekalog I</i>); • przygotowuje fragment scenopisu	• wskazuje podobieństwa i różnice między pierwowzorem literackim a scenopisem; • opisuje szczegółowo ujęcie filmowe, korzystając z podanego schematu; • porównuje fragment filmu z fragmentem scenopisu
86. Jak wzbogacić opowiadanie?	opowiadanie, dialog, opis, retrospekcja	• definiuje własnymi słowami, czym jest opowiadanie; • redaguje opowiadanie według podanego schematu; • wprowadza dialogi do opowiadania; • zapoznaje się z różnymi sposobami wzbogacania	• wymienia różne typy opowiadań; • wskazuje sposoby wzbogacania opowiadania	• redaguje opowiadanie, zawierające dialogi oraz poszerzone opisy (przedmiotów, postaci, przeżyć)	• redaguje opowiadanie twórcze • świadomie wykorzystuje zabiegi wzbogacające wypowiedź, np. retrospekcję; • buduje napięcie dzięki odpowiedniemu doborowi środków językowych

		wypowiedzi			
87. Lasem Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, czyli najkrótsza historia ludzkości	metafora	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat wiersza, próbuje określić jego problematykę; wskazuje w wierszu metafory 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje osobę mówiącą w wierszu; wskazuje metafory w wierszu i podejmuje próbę ich wyjaśnienia; wypisuje z wiersza cytaty kluczowe dla jego wymowy 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu; objaśnia metaforyczną warstwę tekstu; wskazuje konteksty pomocne w odczytaniu wiersza; zapisuje refleksje na temat wiersza, ilustrując je cytatami 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje symbole zawarte w wierszu; interpretuje wiersz w kontekście biograficznym i historycznym
88. Odkrywanie na nowo człowieka i świata (Tadeusz Różewicz, <i>Jak dobrze</i>)	wyraz o znaczeniu ogólnym, wyraz bliskoznaczny	<ul style="list-style-type: none"> zapoznaje się z informacjami o autorze; wprowadza do tekstu znaki interpunkcyjne; czyta głośno, odzwierciedlając wprowadzoną warstwę interpunkcyjną; wypowiada się na temat języka utworu 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje swoje wrażenia dotyczące języka wiersza; nazywa uczucia podmiotu lirycznego; zastępuje wyraz o znaczeniu ogólnym wyrazami bliskoznacznymi; dostrzega słowa wyróżnione przez poetę 	<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację liryczną; określa zasadę kompozycyjną strof wiersza; dookreśla życiowe doświadczenia osoby mówiącej związane z przeszłością i teraźniejszością 	<ul style="list-style-type: none"> określa kontekst historyczny; formułuje przesłanie utworu w odniesieniu do biografii autora
89. Powstanie warszawskie okiem cywila	Miron Białoszewski, <i>Pamiętnik z powstania warszawskiego</i> (fragmenty) pamiętnik, dziennik, narracja pierwszoosobowa	<ul style="list-style-type: none"> zapoznaje się z informacjami na temat Mirona Białoszewskiego; czyta tekst wraz z przypisami, wyszukując potrzebne informacje; opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych; cytuje fragmenty opisujące przeżycia narratora; wymienia bohaterów; określa tekst jako pamiętnik 	<ul style="list-style-type: none"> określa czas i miejsce wydarzeń; określa rodzaj narracji i typ narratora; określa tematykę kolejnych części tekstu; wymienia cechy pamiętnika; dostrzega specyficzne cechy języka utworu; proponuje inną wersję tytułu, uzasadnia ją 	<ul style="list-style-type: none"> proponuje tytuły dla poszczególnych części tekstu, uwzględniając wskazany styl; określa kontekst historyczny; opowiada o przeżyciach i uczuciach bohaterów; wyjaśnia różnice między pamiętnikiem a dziennikiem; charakteryzuje język i styl utworu; dostrzega ogólny sens utworu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje artystyczne konsekwencje wybranego przez autora stylu i języka, w kontekście wypowiedzi Białoszewskiego
90. O kolokwializmach		<ul style="list-style-type: none"> określa własnymi słowami, czym są kolokwializmy; podaje przykłady kolokwializmów 	<ul style="list-style-type: none"> definiuje kolokwializm; wskazuje kolokwializmy w wierszu Szymborskiej; zastępuje kolokwializmy wyrazami właściwymi dla języka literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat zasad dotyczących stosowania kolokwializmów w wypowiedzi; określa funkcję kolokwializmów w wierszu Szymborskiej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zjawisko stylizacji na język potoczny w literaturze
91. Koniec? A co będzie później? (Czesław Miłosz, <i>Piosenka o końcu świata</i>)	Apokalipsa św. Jana	<ul style="list-style-type: none"> zapoznaje się z fragmentem Apokalipsy św. Jana; opisuje swoje wrażenia po 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje i uzasadnia swoje wrażenia po przeczytaniu wiersza; 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje dziedzinę sztuki, która mogłaby odzwierciedlić świat przedstawiony w wierszu, 	<ul style="list-style-type: none"> zestawia wiersz z tekstem biblijnym, analizuje język obu tekstów;

	parafraza, aluzja literacka	prze czytaniu wiersza; • wie, że wiersz nawiązuje do motywu biblijnego; • wskazuje osobę mówiącą w wierszu; • opisuje wygląd zaprezentowanego świata	• wskazuje wersy, w których bezpośrednio pojawiają się nawiązania do motywu biblijnego, komentuje ich zawartość treściową; • opisuje bohaterów wiersza; • nazywa cechy prezentowanego świata, wskazuje i nazywa poetyckie środki wywołujące efekty plastyczne i dynamiczne; • definiuje pojęcia: <i>parafraza</i> , <i>aluzja literacka</i>	uzasadnia swoją opinię; • analizuje język wiersza; • wyjaśnia, jaka wizja końca świata została przedstawiona w wierszu; • relacjonuje zachowanie się ludzi, odtwarza ich sposób myślenia	• formułuje wnioski, dotyczące wizji apokalipsy w obu utworach; • decyduje, czy tekst jest parafrazą, czy aluzją literacką, uzasadnia swoje zdanie; • formułuje wnioski interpretacyjne dotyczące znaczeń utworu; • zestawia wiersz z obrazem Memlinga
92. „Który skrzywdziłeś człowieka prostego...”	Ewangelia według św. Mateusza przypowieść	• zapoznaje się z informacjami na temat Czesława Miłosza; • czyta fragment Ewangelii według św. Mateusza; • nazywa formę, w jakiej wypowiada się podmiot liryczny; • odczytuje zwroty pozwalające rozpoznać adresata; • nazywa i charakteryzuje adresata; • cytuje fragment wiersza dotyczący roli poety	• określa problematykę wiersza; • charakteryzuje otoczenie nadawcy; • charakteryzuje otoczenie adresata wypowiedzi; • ustala, czego dotyczy fragment o charakterze przestrogi	• wyjaśnia sens fragmentu Ewangelii według św. Mateusza; • określa kontekst historyczny; • wyjaśnia, jak osoba mówiąca pojmuję rolę poety; • opisuje postawę moralną podmiotu lirycznego; • rozwija wybrane sformułowanie	• porównuje język wiersza z językiem fragmentu Ewangelii, wyciąga wnioski; • wyjaśnia, na jakiej podstawie wiersz można zaliczyć do tekstów lirycznych
93. Poszukiwania pokoleń w poezji Boba Dylana	Bob Dylan, <i>Odpowiedź gwizdże wiatr</i> , <i>Pukam do nieba bram</i> piosenka, protest song, paralelizm składniowy, refren, apostrofa, wideoklip	• zapoznaje się z informacjami o autorze; • wypowiada się na temat wierszy; • słucha muzycznych wykonań utworów; • czyta definicję wideoklipu	• charakteryzuje osobę mówiącą w wierszach; • określa sytuację liryczną w wierszach; • parafrazuje tekst wiersza <i>Odpowiedź gwizdże wiatr</i> ; • wskazuje kluczowe dla siebie słowa wiersza <i>Odpowiedź gwizdże wiatr</i> ; • określa nastrój melodii do utworów	• wyjaśnia związek formy wierszy z charakterem osoby mówiącej; • określa charakter wypowiedzi lirycznej, uzasadnia; • formułuje wymowę utworów	• objaśnia wpływ interpretacji muzycznej Dylana na warstwę znaczeń w tekście; • projektuje wideoklip do piosenki <i>Odpowiedź gwizdże wiatr</i>
94. Językowe demaskowanie rzeczywistości (Stanisław Barańczak, <i>Pan tu nie stał</i>)	związek frazeologiczny	• czyta informacje o autorze; • na podstawie tekstu i słownika frazeologicznego wypisuje zwroty frazeologiczne	• przekształca tytuły artykułów prasowych; • określa nadawcę i odbiorcę wypowiedzi, określa	• wyraża opinię na temat wykorzystania w tytułach związków frazeologicznych, uzasadnia;	• wykorzystuje w interpretacji tekstu odpowiednie konteksty • wyjaśnia znaczenia wynikające z przekształcenia

		z czasownikiem <i>stać</i> , objaśnia je; • wypowiada się na temat wiersza	dosłownie sytuację, w jakiej się znajdują	• próbuje scharakteryzować nadawcę i odbiorcę wypowiedzi lirycznej, określa relacje między nimi	zwrotów frazeologicznych; • komentuje przenośne znaczenia utworu; • wypowiada się na temat warsztatu poetyckiego Stanisława Barańczaka
95. Gry i zabawy językowe na widokówkach z tego świata. Jak czytać wiersze Barańczaka?	symbol, antyteza, paradoks Stanisław Barańczak, <i>Daję ci słowo, że nie ma mowy</i> (fragment) Stanisław Barańczak, <i>Skoro już musisz krzyżeć, rób to cicho</i> Stanisław Barańczak, <i>Wypełnić czytelnym pismem</i> (fragment, s. 299)	• czyta tekst ze zrozumieniem, wyodrębniając informacje związane ze specyfiką twórczości Stanisława Barańczaka	• wyodrębnia w tekście nazwy wykorzystywanych przez Barańczaka środków stylistycznych, wyjaśnia, na czym polega ich stosowanie; • wyjaśnia pojęcia: <i>symbol</i> , <i>paradoks</i> , <i>antyteza</i>	• wyjaśnia, na czym polega specyfika języka poezji Stanisława Barańczaka	• charakteryzuje język poezji Stanisława Barańczaka w formie rozbudowanej wypowiedzi; • w podanych fragmentach odszukuje przykłady zjawisk charakterystycznych dla poezji Stanisława Barańczaka, odczytuje zawarty w nich sens
96. Czy my ich przypadkiem nie znamy? (Sławomir Mroźek, <i>Na pełnym morzu</i>)	manipulacja językowa, wywiad, jednoaktówka, perswazja	• zapoznaje się z informacjami o autorze; • opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych; • określa tematykę utworu; • określa elementy świata przedstawionego; • wie, czym jest jednoaktówka	• odczytuje fragmenty pozwalające scharakteryzować bohaterów; • określa cel działania każdej postaci; • formułuje wypowiedzi w imieniu bohaterów; • używa pojęć <i>manipulacja językowa</i> oraz <i>perswazja</i> ; • wskazuje bohatera, który uprawia manipulację językową; • uzupełnia tekst sztuki; • podaje ogólną propozycję inscenizacji utworu	• wymienia zaskakujące elementy świata przedstawionego; • określa charakter świata przedstawionego; • charakteryzuje bohaterów i na tej podstawie formułuje problem utworu; • wyjaśnia, czym jest manipulacja językowa, a czym perswazja; • wskazuje przykłady perswazyjnego użycia języka; • przeprowadza wywiady z bohaterami utworu	• analizuje język bohaterów; • wyjaśnia, na czym polega manipulacja językowa uprawiana przez jednego z bohaterów; • wyjaśnia, czy utwór można uznać za komedię; • przedstawia dokładny projekt inscenizacji utworu • pisze rozprawkę na zadany temat
97. Dziwny zamek w Pirenejach	René Magritte <i>Zamek w Pirenejach</i>	• czyta tekst, zapoznając się z informacjami na temat autora i dzieła; • wymienia elementy krajobrazu przedstawionego na obrazie, korzystając z informacji zawartych w tekście; • wyszukuje w tekście informacje na temat	• nazywa cechy wyglądu poszczególnych elementów krajobrazu; • formułuje pytania dotyczące tego, co uznaje za zaskakujące, dziwne, niezwykle na obrazie; • wyjaśnia związek tytułu obrazu z jego warstwą	• wskazuje centralny element obrazu; wyjaśnia, z czego wynika jego niezwykłość; • omawia malarskie środki prezentacji	• określa relacje kompozycyjne wszystkich elementów przedstawionych na obrazie; • objaśnia elementy o znaczeniu symbolicznym; • wypowiada się na temat swojego rozumienia znaczeń wynikających z obrazu

		kompozycji obrazu; • wypowiada się na temat tytułu obrazu	przedstawieniową		
98. Gdy się ludzi ocenia... (Marian Hemar, <i>Teoria względności</i>)	Satyra	• wypowiada się na temat wiersza; • próbuje określić problem przedstawiony w utworze	• charakteryzuje osobę mówiącą; • opracowuje katalog cech i zachowań bohaterów wiersza; • określa tematykę wiersza; • określa charakter utworu Hemara; • proponuje alternatywny tytuł dla wiersza	• formułuje myśl wyrażającą główny przekaz wiersza; • objaśnia kompozycje wiersza; • przedstawia innymi słowami puentę wiersza; • wskazuje w tekście elementy satyryczne	• omawia związek między tytułem wiersza Hemara a teorią względności Alberta Einsteina
99. Oskar i Pani Róża, czyli opowieść o życiu i umieraniu 100. Oskar i przyjaciele 101. Życie jest cudem (Éric-Emmanuel Schmidt, <i>Oskar i pani Róża</i>)	Éric-Emmanuel Schmidt, <i>Oskar i pani Róża</i> opowieść, plakat teatralny	• zapoznaje się z informacjami o autorze; • wyszukuje w tekście wskazane informacje; • określa czas i miejsce akcji; • opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych; • wskazuje głównych bohaterów; • opowiada o wydarzeniach zawartych w opowiadaniu; • wypowiada się na temat sensu zapisywania swoich myśli i uczuć; • wypowiada się na temat tytułu	• wymienia i opisuje elementy świata przedstawionego; • analizuje przebieg wybranych wydarzeń; • wskazuje kulminacyjny moment opowiadania, uzasadnia wybór; • charakteryzuje bohaterów; • określa temat utworu; • wypisuje z tekstu zdania o charakterze sentencji	• określa motywacje bohaterów; • określa problemy podejmowane przez opowiadanie; • objaśnia, w jaki sposób wpłynęła na Oskara przyjaźń z Różą; • kwalifikuje gatunkowo utwór, uzasadniając; • formułuje refleksje na temat odbiorców tekstu; • gromadzi argumenty, przygotowując swój głos w dyskusji	• pisze rozprawkę na zadany temat; • wskazuje i objaśnia symboliczne znaczenie zawartych w opowiadaniu motywów; • określa związek między językiem utworu, fabułą opowieści a jej odbiorcą; • zestawia opowieść Schmidta i <i>Malego Księcia</i> Antoine'a de Saint-Exupéry'ego; • układa komentarz do przedstawień plastycznych związanych z utworem
102. Chwila zadumy (Adam Mickiewicz, *** [Nad wodą wielką i czystą...])	poezja refleksyjna	• wymienia elementy opisanego krajobrazu; • wypisuje czasowniki związane z osobą mówiącą	• wskazuje statyczne i dynamiczne elementy krajobrazu; • ustala znaczenia sugerowane przez czasowniki, łączy je z życiem człowieka	• charakteryzuje język utworu; • odczytuje symboliczne znaczenia związane z poszczególnymi elementami natury; • odtwarza i komentuje sytuację liryczną przedstawioną w wierszu	• przedstawia i komentuje poetycki obraz natury w utworze; • odtwarza refleksje osoby mówiącej, ustala, czego dotyczą; • formułuje opinię na temat roli poety zaprezentowanej w wierszu; • uzasadnia, że wiersz zalicza się do poezji refleksyjnej; • wskazuje podobieństwa między lirykiem Mickiewicza

					a obrazem Fearnleya
103. Kiedy spojrzymy wstecz... (Czesław Miłosz, <i>Tak mało</i>)		<ul style="list-style-type: none"> • określa temat wiersza; • wyjaśnia, kto mógłby wypowiadać słowa wiersza; • nazywa uczucia; • odczytuje fragmenty wiersza, które należy rozumieć metaforycznie 	<ul style="list-style-type: none"> • określa problematykę wiersza; • wartościuje uczucia pozytywnie lub negatywnie; • rozpoznaje i nazywa motywy kulturowe i mitologiczne 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia sens podanego sformułowania; • wyjaśnia znaczenie motywów, korzystając z przypisów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaką ocenę świata i własnego losu prezentuje podmiot liryczny; • wyjaśnia metaforyczny charakter przywołanych motywów
104. Zmęczony poeta, czyli spotkanie z wierszem Tadeusza Różewicza	Tadeusz Różewicz, <i>Przyszli aby zobaczyć poetę</i> wewnętrzna mowa czytelnika, kontekst utworu, wiersz wolny	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem informacje zawarte w dopisku <i>Zanim przeczytasz</i> • określa sytuację liryczną w wierszu; • wypowiada się na temat wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje swoje wrażenia czytelnicze; • nazywa uczucia, przeżycia i refleksje podmiotu lirycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje <i>wewnętrzną mowę czytelnika</i>; • interpretuje wskazane fragmenty wiersza • formułuje wnioski płynące z lektury wiersza; • omawia formę wiersza i jej wpływ na wrażenia czytelnicze 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedź na temat wymowy wiersza; • formułuje refleksje na temat roli poety i poezji w życiu społeczeństwa • porównuje bohatera literackiego i postać na obrazie Pabla Picassa
105. Zagubiona dusza Pana Cogito (rozważania wokół wiersza Zbigniewa Herberta)		<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia tradycyjne rozumienie tytułowego pojęcia; • wyodrębnia dwie sytuacje, w których zaprezentowany został Pan Cogito jako bohater liryczny; • ocenia bohatera lirycznego, wykorzystując podane określenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest dusza Pana Cogito i czym różni się od swoich poprzedniczek; • identyfikuje tytułowego bohatera, wskazuje ujawniające go wersy; • prezentuje Pana Cogito jako bohatera utworu w obydwu przedstawionych sytuacjach; • odczytuje część wiersza, która wydaje się najważniejsza dla jego wymowy 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje synonimy tytułowego pojęcia; • dostrzega uosobienie jako poetycki sposób przedstawienia abstrakcyjnego pojęcia, wskazuje je w tekście; • charakteryzuje czasy, w których żyje Pan Cogito; • wypowiada się na temat wymowy wiersza; • układa w imieniu Pana Cogito ogłoszenie do gazety 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia cel zastosowania uosobienia; • układa monolog-wyznanie Pana Cogito; • przedstawia swoją interpretację utworu
106. O duchowych i rzeczywistych podróżach (Zbigniew Herbert, <i>Modlitwa Pana Cogito – podróżnika</i>)	motyw podróży, apostrofa Cyprian Norwid, <i>Pielgrzym</i> (utwór spoza podręcznika)	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie nazwy bohatera lirycznego; • cytuje apostrofę; • nazywa adresata wypowiedzi; • określa charakter wiersza (modlitwa); • odczytuje zwroty i wyrażenia charakterystyczne dla modlitwy; 	<ul style="list-style-type: none"> • przywołuje postać bohatera lirycznego; • charakteryzuje bohatera lirycznego; • wyodrębnia z tekstu wypowiedzi o charakterze podziękowania i prośby; • odtwarza sytuacje związane z przywołanymi postaciami; 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia charakter wiersza (modlitwa); • podaje przykłady utworów o podobnym charakterze; • uzasadnia niecodziennosc modlitwy zawartej w wierszu; • wyjaśnia myślową zawartość podziękowań i prośb; • określa stosunek podmiotu 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sposób wartościowania świata przez podmiot liryczny; • wyjaśnia symboliczne znaczenia wskazanych motywów; • porównuje postać pielgrzyma z wiersza Norwida z Panem Cogito;

		<ul style="list-style-type: none"> • podaje synonimy słowa <i>piękny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • cytuje fragmenty pozwalające określić stosunek podmiotu lirycznego do świata; • rozpoznaje i nazywa motywy; • wypisuje z tekstu nazwiska rzeczywistych postaci, nazwy miejscowości, budowli 	<ul style="list-style-type: none"> lirycznego do świata; • przygotowuje głos w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie poznanych wierszy redaguje notkę biograficzną o Panu Cogito
107. Siła reportażu	<p>Marek Miller, <i>Reporterów sposób na życie</i></p> <p>Ryszard Kapuściński, <i>Imperium</i> (fragmenty) reportaż, reportaż prasowy, reportaż literacki, paradoks, opowiadanie, fikcja literacka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami o autorach; • czyta teksty, wyszukując potrzebne informacje; • zapoznaje się z definicją reportażu, odtwarza ją; • odtwarza główne realia przedstawione w tekstach; • określa temat tekstów; • wskazuje zwroty, pozwalające rozpoznać autora-narratora; • wymienia cechy reportażu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia w tekstach fragmenty mówiące o cechach reportażu; • wyjaśnia, kiedy tekst można nazwać reportażem; • rozpoznaje w tekstach cechy reportażu; • rozpoznaje motywy obecne w tekście Kapuścińskiego; • wskazuje różnice między literaturą faktu i literaturą piękną; • rozróżnia reportaż i reportaż literacki; • gromadzi informacje związane z autorem-narratorem 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia fragmenty o charakterze komentarza autorskiego; • nazywa cechy charakteru przydatne w pracy reportera; • omawia relacje autora z opisywaną przez niego rzeczywistością; • wyjaśnia wskazany paradoks; • wyjaśnia, czym cechuje się reportaż literacki 	<ul style="list-style-type: none"> • uzupełnia definicję reportażu; • wyjaśnia, na czym polega specyfika reporterskiego oglądu świata; • określa związki i relacje między wszystkimi informacjami w tekście; • komentuje refleksje autora na temat opisywanej rzeczywistości; • uzasadnia, dlaczego tekst jest reportażem literackim
108. Poznawać samego siebie, uczyć się człowieka...	<p>Jerzy Liebert, <i>Morze i wino</i>, *** [Uczę się ciebie, człowieku...] (s. 232, 233)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat incipitu wiersza *** [Uczę się ciebie, człowieku...]; • wypowiada się na temat wiersza <i>Morze i wino</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację liryczną ukazaną w wierszach; • wskazuje nadawcę i odbiorcę wiersza <i>Morze i wino</i>; • dzieli wiersz <i>Morze i wino</i> na część opisową i refleksyjną; • interpretuje wybrane fragmenty wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia znaczenie incipitu wiersza *** [Uczę się ciebie, człowieku...], łącząc go z podjętą w utworze problematyką; • formułuje przesłanie utworów 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze pracę pisemną na zadany temat; • dokonuje przekładu intersemiotycznego, projektując obraz na podstawie wiersza <i>Morze i wino</i>
109. Nowy wspaniały świat – jeszcze wizja przyszłości czy już diagnoza współczesnego świata?	<p>Aldous Huxley, <i>Nowy, wspaniały świat</i> (fragmenty) literatura fantastycznonaukowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami o autorze; • wypowiada się na temat obrazu świata w powieści; 	<ul style="list-style-type: none"> • określa czas przedstawionych wydarzeń, uzasadnia swą opinię odwołaniami do tekstu; 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia wypowiedzi bohaterów, na tej podstawie określa ich stosunek do rzeczywistości, w której się 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie wypowiedzi narratora określa jego stosunek do opisywanego świata;

	(science fiction), ironia, utopia, antyutopia	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarza proces stwarzania człowieka przedstawiony we fragmencie; • cytując, wskazuje cele, którym ma służyć działalność opisanego laboratorium; • podejmuje próbę oceny przedstawionego w tekście świata; • zapoznaje się z definicjami utopii, antyutopii, literatury fantastycznonaukowej 	<ul style="list-style-type: none"> • określa miejsce wydarzeń, przytacza i komentuje związane z nim cytaty; • określa stosunek narratora do świata przedstawionego, uzasadnia; • przedstawia własną ocenę świata opisanego w utworze; • wskazuje w utworze cechy literatury fantastycznonaukowej 	<p>znajdują;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wpływ techniki na życie ludzi; • uzasadnia, że utwór jest antyutopią; • wskazuje i uzasadnia sposób oddziaływania antyutopii literackiej; • pisze opowiadanie inspirowane powieścią Huxleya; • pisze rozprawkę na zadany temat 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje i ocenia wpływ techniki, wynalazków na życie ludzi w opisanym świecie; • odnosi się do komentarza literaturoznawcy; • pisze reportaż inspirowany powieścią Huxleya; • wnikliwie rozważa wskazany problem w wypowiedzi argumentacyjnej
110. W krainie lansu i glansu, czyli dlaczego łyzy w kinie płyną łatwiej?	Stanisław Barańczak, <i>Łzy w kinie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia w tekście stwierdzenia o charakterze realistycznym i metaforycznym; • wyjaśnia, co mogą oznaczać łyzy, przez jakie uczucia są wywoływane 	<ul style="list-style-type: none"> • określa charakter wypowiedzi osoby mówiącej, uzasadnia, cytując fragmenty tekstu; • dostrzega zestawienie ekranu kinowego z konfesjonałem, wskazuje w tekście sygnały tego zestawienia 	<ul style="list-style-type: none"> • wydobywa znaczenia wynikające z zestawienia ekranu i konfesjonału; • ocenia idiom poetycki Barańczaka z punktu widzenia odbioru czytelniczego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób osoba mówiąca ocenia świat uczuć współczesnego człowieka; uzasadnia, z czego wynika ta ocena; • analizuje i ocenia język i wersyfikację utworu
111. Gdy zdjęcia połączę montażem – wtedy film mój pokażę	<i>Montaż, czyli zagęszczanie filmowego świata</i> montaż filmowy, ujęcie, plan filmowy, sekwencje zagęszczone	<ul style="list-style-type: none"> • czyta ze zrozumieniem tekst; • używa pojęcia <i>plan filmowy</i>; • wyjaśnia, na czym polega <i>montaż filmowy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje planów filmowych; • wyjaśnia różnice między rodzajami planów filmowych; • wymienia różne typy montażu filmowego; • wyjaśnia, czym są <i>sekwencje zagęszczone</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice między różnymi typami montażu; • wymienia efekty osiągnięte dzięki montażowi; • wymienia gatunki filmu, w których najczęściej wykorzystywany jest montaż równoległy 	<ul style="list-style-type: none"> • dobiera rodzaje montażu do projektowanych ujęć filmowych; • sporządza fragment scenopisu kilku ujęć filmowych; • przedstawia fragment fabuły nieistniejącego filmu, który uzasadniałby użycie sekwencji zagęszczonych
112. Hybrydy w kinie, czyli rzecz o krzyżówkach	Marek Hendrykowski, <i>Skrzyżowanie mimo wszystko. Filmowe hybrydy</i> gatunek filmowy, hybryda gatunkowa, synkretizm	<ul style="list-style-type: none"> • zapoznaje się z informacjami o autorze; • czyta tekst, wyszukując potrzebne informacje; • wyodrębnia z tekstu fragment zawierający definicję pojęcia <i>hybryda</i>, na jego podstawie wyjaśnia to pojęcie własnymi słowami 	<ul style="list-style-type: none"> • przypomina nazwy gatunków filmowych; • wyjaśnia, jakie elementy pomieszczone ze sobą we wskazanych w tekście filmach; • zestawiając gatunki filmowe, proponuje filmy będące hybrydami 	<ul style="list-style-type: none"> • przypomina cechy znanych gatunków filmowych; • klasyfikuje gatunkowo ostatnio obejrzone filmy; • określa czas powstania tekstu; • na podstawie fotosów z podręcznika i odpowiednich fragmentów tekstu omawia przykłady filmowych gatunków 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na jakie zapotrzebowanie widzów odpowiadają hybrydy gatunkowe; • wskazuje w obejrzanym filmie przykłady łączenia gatunków; • formułuje własną opinię na temat wartości lub jej braku

			gatunkowymi; • przypomina pojęcie <i>synkretyzm</i> ; wyjaśnia, czym różni się ono od pojęcia <i>hybryda</i>	hybrydowych; • uzasadnia słuszość wybranego stwierdzenia w formie przemówienia	filmowych hybryd gatunkowych
113. Każdy może oceniać... O recenzji teatralnej i filmowej	<i>Przybyłem, zobaczyłem i... napisałem recenzję</i> Recenzja	• odróżnia recenzję od innych form wypowiedzi; • wyodrębnia części kompozycyjne recenzji; • sporządza listę tematów, którymi zajmują się autorzy recenzji;	• określa zawartość tematyczną kolejnych części; • wybiera elementy dzieła podlegające ocenie; • układa plan, gromadzi słownictwo; • na podstawie podanego planu redaguje recenzję	• wymienia elementy, których nie musi zawierać recenzja; • wymienia cechy recenzji i powinności recenzenta; • stosuje w recenzji wyrazy oceniające i środki językowe uwypuklające opinię	• nazywa odmiany języka, jakimi posługują się recenzenci; • redaguje recenzję, zachowując wszystkie cechy formy wypowiedzi i stosując bogate słownictwo oceniające i wartościujące
114. Sztuka sceny, sztuka ekranu – powtórzenie wiadomości	infografika: <i>Teatr</i> <i>Sztuka sceny i sztuka ekranu</i> – sprawdzian	• wymienia różne formy teatralne; • rozpoznaje gatunek streszczanych filmów; • rozwija umiejętność dostrzegania scen symbolicznych w filmie	• wskazuje i omawia różne formy teatralne; • rozpoznaje gatunki filmowe (gatunek klasyczny, gatunek hybrydowy)	• sporządza szkic scenariusza (w formie planu wydarzeń); • proponuje sceniczną realizację fragmentu utworu prozatorskiego	• interpretuje sceny symboliczne w filmie; • tworzy scenkę dramatyczną zgodnie z podanych wskazówkami
115. Czy kino ma jeszcze szans	<i>Co się stanie z filmem? A z kinem?</i> artykuł	• czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście; • podaje przyczynę zmniejszenia się liczby widzów kinowych w drugiej połowie XX wieku; • wyodrębnia z tekstu fragment wyjaśniający pojęcie filmowej metafory, na tej podstawie wyjaśnia własnymi słowami, na czym polega filmowa metafora	• określa problematykę tekstu; • wyjaśnia, jakie jest stanowisko autora w kwestii przyszłości kina i telewizji; • wymienia środki języka filmowego wykorzystywane do budowania metafory; • układa tekst apelu w sprawie zachowania / szybszego zlikwidowania klasycznej telewizji	• sporządza listę filmów, które są dziełami sztuki, uzasadniając swoje wybory; • na podstawie przykładów podanych w tekście wyjaśnia powstawania filmowej metafory; • pisze refleksje na temat kina i filmów przyszłości	• wskazuje na zamieszczonych przy tekście fotosach sposoby budowania ukrytych znaczeń, omawia te znaczenia; • pisze artykuł w obronie kina
116. Świat w mediach – realny czy wykreowany?		• czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście; • wymienia środki przekazu charakterystyczne dla kultury masowej	• wyjaśnia pojęcie <i>globalna wioska</i> ; • wylicza korzyści i zagrożenia związane ze środkami masowego przekazu;	• wyjaśnia, czym jest kultura masowa; • pisze list otwarty w sprawie zawartości programu telewizji publicznej lub komercyjnej	• przedstawia swój głos w dyskusji na temat środków masowego przekazu • opracowuje poradnik <i>Jak żyć z telewizją / internetem</i>

			<ul style="list-style-type: none"> • odpowiada na pytania wybrane z tekstu 		
117. Bądź świadomym telewizzem!	infografika: <i>Telewizja wczoraj i dziś</i> <i>Czym jest kultura popularna?</i> kultura popularna (popkultura), kultura masowa, kicz, telegatunki (serial, telenowela, sitcom, reality show, wideoklip), stylizacja, rozprawka, przemówienie	<ul style="list-style-type: none"> • czyta tekst, mając na uwadze zawarte w nim informacje; • czyta definicję kiczu; • wypowiada się na temat kultury popularnej; • wymienia telegatunki 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcia: <i>kultura popularna, kicz, telegatunki</i>; • wymienia cechy telegatunków; • przygotowuje wypowiedź argumentacyjną na wskazany temat; • redaguje hasła reklamowe; • przekształca teksty, pomijając czasowniki o charakterze nakłaniającym 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada o genezie kultury popularnej; • wskazuje cechy kultury popularnej; • wskazuje przykłady negatywnego oddziaływania telegatunków; • tworzy plan relacji z otwarcia sali gimnastycznej, doбира odpowiedni typ tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia zjawisko kultury popularnej; • tworzy scenopis relacji z koncertu; • ocenia wiarygodność światów prezentowanych w różnych gatunkach medialnych (np. wideoklipie, grze komputerowej, elektronicznej wersji gazety lub czasopisma, Wikipedii)
118. Żyć w harmonii ze światem	Czesław Miłosz, <i>Dar</i>	<ul style="list-style-type: none"> • czyta kilkakrotnie wiersz; • dzieli się wrażeniami czytelnictwymi; • wypowiada się na temat języka wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega, że w wierszu każde zdanie mieści się w obrębie wersu; • wymyśla rozwinięcie tytułu wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia sytuację liryczną przedstawioną w wierszu; • interpretuje tytuł wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • określa konsekwencje artystyczne wyboru formy wiersza i języka; • parafrazuje fragmenty wiersza; • analizuje i omawia kompozycję wiersza; • podaje tezę interpretacyjną wiersza

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności wykraczają poza wymagania na ocenę bardzo dobrą i sytuują się na poziomie ponadprogramowym. Uczeń taki prezentuje wysoki poziom wiedzy w zakresie szeroko rozumianej humanistyki. Samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literackie, sięga po teksty popularnonaukowe, naukowe i publicystyczne i potrafi je funkcjonalnie wykorzystać. Samodzielnie analizuje i interpretuje inne teksty kultury. Formułuje problemy, samodzielnie proponuje sposoby ich rozwiązania. Ma wysoką świadomość językową. Tworzy bezbłędne wypowiedzi ustne i pisemne.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych. Nie potrafi, nawet z pomocą nauczyciela, wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.